

2013•2014
FACULTEIT BEDRIJFSECONOMISCHE WETENSCHAPPEN
master in de toegepaste economische wetenschappen

Masterproef

Literatuurstudie rond het gebruik van etnografie in empirische studies
verschenen in top managementtijdschriften

Promotor :
Prof. dr. Patrizia ZANONI

Copromotor :
dr. Hannelore ROOS

Bert Cleynen

*Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste
economische wetenschappen*

2013•2014
FACULTEIT BEDRIJFSECONOMISCHE
WETENSCHAPPEN
master in de toegepaste economische wetenschappen

Masterproef

Literatuurstudie rond het gebruik van etnografie in
empirische studies verschenen in top
managementtijdschriften

Promotor :
Prof. dr. Patrizia ZANONI

Copromotor :
dr. Hannelore ROOS

Bert Cleynen

*Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste
economische wetenschappen*

Woord vooraf

Deze masterproef vormt het sluitstuk van mijn opleiding ‘Toegepaste economische wetenschappen: Innovatie en ondernemerschap’ aan de Universiteit Hasselt. Het heeft me veel voldoening gegeven het resultaat te zien van een jaar lang hard werken. Dit project was echter nooit mogelijk geweest zonder de hulp van een aantal mensen. Zij verdienen absoluut een speciale vermelding in dit werk.

Eerst en vooral wil ik mijn promotor, prof. dr. Patrizia Zaroni, danken voor de bijstand die ze heeft gegeven gedurende dit onderzoek. Zonder haar deskundig advies en kritische opmerkingen was deze studie niet mogelijk geweest. Dankzij haar richtlijnen en bijsturingen kon ik progressie maken om tot een goed resultaat te komen.

Daarnaast richt ik mijn dank ook aan mijn twee copromotoren: dr. Hannelore Roos en mevr. Christina Vogt. Mevrouw Vogt stond mij tijdens het eerste deel van mijn masterproef bij met praktische aanwijzingen en heeft zeer veel betekend bij het uittekenen van het onderzoeksplan. Dr. Roos was van grote hulp tijdens het tweede deel van mijn masterproef. Zij heeft onder andere zeer veel hulp geboden bij het opstellen van de categorieën.

Tot slot bedank ik ook nog de mensen die in indirectere mate betrokken waren bij dit onderzoek, maar die daarom niet van minder belang waren. Ik heb het dan vooral over mijn ouders die mij in de eerste plaats de kans geboden hebben om mijn studies aan te vatten en die van zeer grote steun geweest zijn tijdens dit onderzoek.

Bert Cleynen

Samenvatting

Etnografie heeft een rijke traditie in de antropologie, maar werd pas laat geïntroduceerd in de organisatieleer. Ze werd voor het eerst toegepast in de jaren '30 tijdens de Hawthorne studies. De sterke kwalitatieve oriëntatie van etnografisch onderzoek maakte dat het heel wat voeten in de aarde had om geaccepteerd te worden in de organisatieleer, waar traditioneel veel kwantitatief onderzoek verricht werd. Dat zorgde voor een ietwat turbulente evolutie van de methode binnen de organisatieleer.

Het gebrek aan studies die een duidelijk beeld scheppen van de evolutie van etnografisch onderzoek binnen de organisatieleer gaf de aanzet tot dit onderzoek. Het doel van deze masterproef is te kijken hoe het gebruik van etnografisch onderzoek in top managementtijdschriften geëvolueerd is. De centrale onderzoeksvraag luidt: *Hoe wordt etnografie als methode gebruikt in managementonderzoek?*

In deze studie werd er gekeken hoe de methode geëvolueerd is in de periode 1980-2003. Er werden vier top managementtijdschriften (*Academy of Management Journal*, *Administrative Science Quarterly*, *Journal of Management Studies* en *Organization Studies*) geselecteerd op drie criteria: *top tier* tijdschriften, voldoende aantal empirische artikels en een evenwicht in het aantal Europese en Amerikaanse tijdschriften. De geselecteerde tijdschriften werden eerder reeds onderworpen aan een vooronderzoek door een internationaal team van onderzoekers. Zij identificeerden de etnografische artikels op basis van een aantal zoektermen. De gevonden artikels werden vervolgens gedocumenteerd in een databank, waartoe ik toegang had.

Deze masterproef begon met een uitgebreide literatuurstudie om voldoende achtergrondinformatie te vergaren. Met die informatie werd getracht relevante categorieën op te stellen die later zouden dienen om het onderzoek op uit te voeren. Door de categorieën herhaaldelijk af te toetsen aan een steekproef uit de databank en waar nodig bij te schaven, werd uiteindelijk een sluitende categorisering bekomen. Er werden drie categorieën geïdentificeerd. De eerste

categorie omvat artikels waarin participerende observatie als belangrijkste methode gebruikt wordt (*hoofd*). De tweede categorie bevat empirische artikels waar participerende observatie als één van de methodes gebruikt wordt, maar niet als hoofdmethode (*aanvullend*). Tot slot is er ook nog de categorie met artikels die van observatie en/of participerend interviewen gebruik maken, hetzij in ondergeschikte mate naast andere methodes (*marginiaal*).

Naast deze etnografische categorieën werden ook de onderzoeksdoelen van Yin (2009) bestudeerd: verkennend, beschrijvend en verklarend onderzoek. Door deze onderzoeksdoelen op te nemen in de studie trachten we te kijken of er een specifiek onderzoeksdoel hoort bij de verschillende categorieën binnen etnografisch onderzoek en hoe dat geëvolueerd is over de beoogde periode.

Alvorens te beginnen met de analyse werd meteen duidelijk dat er over de periode 1980-2003 sprake was van een stijgend aantal artikels waarin gebruik gemaakt wordt van etnografie. Die stijging was vooral te wijten aan de sterke vooruitgang van het aantal artikels waarin in marginale mate gebruik gemaakt wordt van observatie en/of participerend interviewen. De andere twee categorieën gingen er niet zo eenduidig op vooruit en wisselden eerder pieken af met dalen. Wat betreft de onderzoeksdoelen werd er vastgesteld dat beschrijvend onderzoek in het totaal het meest gebruikt werd om etnografisch onderzoek te verrichten, op de voet gevolgd door verkennend onderzoek. De rol van verklarend onderzoek was heel wat minder. Er kan dus gesteld worden dat etnografische artikels eerder gebruikt worden om iets nieuws te onderzoeken of een onderwerp in zijn complexiteit te beschrijven dan dat ze aangewend worden om de *waarom* vraag te beantwoorden.

Tot slot werd in het onderzoek duidelijk dat de twee Amerikaanse tijdschriften procentueel meer empirische artikels bevatten dan hun Europese tegenhangers. Bij de laatstgenoemde groep werden immers relatief veel restartikels en literatuurstudies gevonden. Het belangrijkste verschil tussen beide geografische gebieden is het verschil in gebruik van etnografische technieken. In beide gebieden was de groep met artikels die naast andere methodes gebruik van

observatie en/of participierend interviewen (*marginaal*) de grootste. Wanneer er echter sprake was van participerende observatie werd die techniek in de Verenigde Staten procentueel meer als hoofdmethode gebruikt. In Europa werd participerende observatie meer als ondersteunende methode gebruikt.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Lijst van figuren	9
Hoofdstuk I : Algemene introductie	13
1.1 <i>Ontlening van methodes in de organisatieleer</i>	13
1.2 <i>Gebruik van kwalitatieve methodes in management</i>	13
1.3 <i>Doel van de masterproef</i>	14
1.4 <i>Structuur</i>	15
Hoofdstuk II : Theorie	17
2.1 <i>Inleiding</i>	17
2.2 <i>Etnografie in de antropologie</i>	17
2.2.1 <i>Inleiding</i>	17
2.2.2 <i>Definitie</i>	17
2.2.3 <i>Geschiedenis</i>	23
2.3 <i>Etnografie in management</i>	24
2.3.1 <i>Inleiding</i>	24
2.3.2 <i>Geschiedenis van etnografie in management</i>	24
2.3.3 <i>Gebruik van etnografie in management</i>	26
Sterktes en voordelen van de methode in de organisatieleer	29
Limieten en zwaktes van de methode in de organisatieleer	29
2.4 <i>Onderzoeksvragen</i>	30
2.4.1 <i>Centrale onderzoeksvraag</i>	30
2.4.2 <i>Deelvragen</i>	31
Hoofdstuk III : Methode	33
3.1 <i>Vooronderzoek</i>	33
3.2 <i>Onderzoek</i>	37
3.2.1 <i>Inleiding</i>	37
3.2.2 <i>Opbouw van de categorieën</i>	38
3.2.3 <i>Categorieën</i>	41
Categorie 1: Literatuurstudies	41
Categorie 2: Etnografie als hoofdmethode	41
Categorie 3: Etnografie als aanvullende dataverzamelmethode	42
Categorie 4: Etnografie als marginale dataverzamelmethode	42
Categorie 5: Overige artikels	43

Hoofdstuk IV : Resultaten	45
5.1 <i>Inleiding</i>	45
5.2 <i>Individuele analyses</i>	45
5.2.1 Academy of Management Journal	45
5.2.2 Administrative Science Quarterly	47
5.2.3 Journal of Management Studies	48
5.2.4 Organization Studies	50
5.3 <i>Algemene verdeling over de categorieën</i>	52
5.4 <i>Longitudinaal onderzoek</i>	55
Hoofdstuk IV: Conclusies	61
6.1 <i>Algemene conclusie</i>	61
6.2 <i>Bijdrage aan bestaande academische literatuur</i>	67
6.3 <i>Limieten en veronderstellingen van dit onderzoek</i>	67
Lijst van de geraadpleegde werken	69
Bijlage	75

Lijst van figuren

Figuur 1: Etnografische artikels in Academy of Management Journal	34
Figuur 2: Etnografische artikels in Administrative Science Quarterly	35
Figuur 3: Etnografische artikels in Journal of Management Studies	35
Figuur 4: Etnografische artikels in Organization Studies	36
Figuur 5: Evolutie van etnografische artikels	37
Figuur 6: Verdeling over categorieën in Academy of Management Journal	45
Figuur 7: Verdeling over onderzoeksdoelen in Academy of Management Journal	46
Figuur 8: Verdeling over categorieën in Administrative Science Quarterly	47
Figuur 9: Verdeling over onderzoeksdoelen in Administrative Science Quarterly	48
Figuur 10: Verdeling over categorieën in Journal of Management Studies	49
Figuur 11: Verdeling over onderzoeksdoelen in Journal of Management Studies	49
Figuur 12: Verdeling over categorieën in Organization Studies	50
Figuur 13: Verdeling over onderzoeksdoelen in Journal of Management Studies	51
Figuur 14: Algemene verdeling over categorieën	52
Figuur 15: Algemene verdeling over onderzoeksdoelen	53
Figuur 16: Algemene verdeling over onderzoeksdoelen per categorie	54
Figuur 17: Evolutie van categorieën in Academy of Management Journal	55
Figuur 18: Evolutie van categorieën in Administrative Science Quarterly	56
Figuur 19: Evolutie van categorieën in Journal of Management Studies	57
Figuur 20: Evolutie van categorieën in Organization Studies	57
Figuur 21: Algemene evolutie van categorieën	58
Figuur 22: Algemene evolutie van onderzoeksdoelen	59

Lijst van tabellen

Tabel 1: Verband tussen categorieën en onderzoeksdoelen	44
Tabel 2: Verband tussen categorieën en doelen in Academy of Management Journal	46
Tabel 3: Verband tussen categorieën en doelen in Administrative Science Quarterly	48
Tabel 4: Verband tussen categorieën en doelen in Journal of Management Studies	50
Tabel 5: Verband tussen categorieën en doelen in Organization Studies	51
Tabel 6: Algemeen verband tussen categorieën en onderzoeksdoelen	53
Tabel 7: Overzicht van verdeling over categorieën	54

Hoofdstuk I : Algemene introductie

1.1 Ontlening van methodes in de organisatieleer

Over de jaren heen heeft de organisatieleer vele methodes overgenomen van verscheidene disciplines. Die vakgebieden gaan van biologie over economie tot sociologie. Die verscheidenheid heeft geleid tot een import van vele verschillende invalshoeken en zienswijzen. Het is die diversiteit die de organisatieleer gevormd heeft tot wat deze vandaag is (Miles, 2012).

Een andere discipline waar de organisatieleer een belangrijke onderzoeksmethode aan ontleend heeft, is de antropologie. De kenmerkende methode van dit vakgebied is etnografie. Kort gedefinieerd is etnografie een kwalitatieve methode die een groep mensen bestudeert met behulp van een aantal dataverzamelingstechnieken, waarvan participerende observatie wellicht de bekendste is. Belangrijk aspect hierbij is dat het gaat om een methode waarbij de vorser in het veld onderzoek gaat doen, met andere woorden in de natuurlijke habitat van de onderzochten. De onderzoeker vraagt bijvoorbeeld niet enkel de mening van een persoon, maar gaat alle elementen in acht nemen om zodoende een volledig beeld te krijgen (Peoples & Bailey, 2011; Trainor & Graue, 2013).

1.2 Gebruik van kwalitatieve methodes in management

De sterke kwalitatieve oriëntatie van etnografisch onderzoek maakte het niet makkelijk om geaccepteerd te worden binnen de organisatieleer. Sutton (1997) stelt dat de organisatieleer gestoeld is op theorieën gebaseerd op kwalitatieve studies zoals de human relations theorie van Roethlisberger en Dickson (1939) en de institutionele theorie van Selznick (1949). Ondanks die kwalitatieve oorsprong ontstond er in de jaren '60 als het ware een afkeer voor alles wat kwalitatief was. Kwantitatieve methodes werden gezien als nieuwe, grensverleggende instrumenten om organisaties te bestuderen. Eind jaren '70 werd de suprematie van kwantitatieve methodes in vraag gesteld en werd de heropleving van kwalitatieve dataverzameling ingezet.

Toch zien we de dag van vandaag nog steeds veel scepsis tegenover etnografie binnen de organisatieleer. Zo haalt men aan dat de afhankelijkheid van vaak slechts één onderzoeker resulteert in te weinig objectiviteit (Hegelund, 2005). Daarenboven gaat het vaak slechts om één casus, waardoor de resultaten statistisch niet representatief zijn en dus niet veralgemeend kunnen worden (Hammersley, 1992).

1.3 Doel van de masterproef

Vele studies tonen aan dat etnografie meer en meer gebruikt wordt (Van Maanen, 1998; Huby et al., 2011) en dat de methode zich stilaan opwerkt tot een gevestigde waarde binnen de organisatieleer (Huby et al., 2011; Seabra Lopes, & Durão, 2011). De oprichting van *Journal of Contemporary Ethnography* en *Journal of Business Anthropology* in 2012 wijzen eveneens op een bevestiging van dit fenomeen. Toch wordt deze observatie niet door iedereen gedeeld, zo wijdde Rosen (1999) nog een artikel aan de onderwaardering van etnografie in de organisatieleer. Het doel van het artikel was terug een appreciatie te creëren voor de methode en onderzoekers te laten zien dat etnografie een zeer nuttige methode was.

Uit de studie van Van Maanen (1998) blijkt dat het gebruik van etnografie in *Administrative Science Quarterly* de laatste jaren van de vorige eeuw aan een opmars bezig was. Of dit ook geldt voor het begin van de 21^e eeuw en voor andere tijdschriften is nog maar de vraag. Anderson (1999) heeft het over de enorme *boom* die etnografie doormaakte tussen de jaren '80 en het einde van de vorige eeuw en het feit dat etnografie in 1999 belangrijker dan ooit was voor de productie van academische kennis. Deze studie wil vooral nagaan of de bevindingen van Van Maanen betreffende het gebruik van etnografie in *Administrative Science Quarterly* ook kunnen worden doorgetrokken naar andere top managementtijdschriften. Ook wordt er gekeken of er echt kan gesproken worden van een *boom*, zoals Anderson dat beweerde in 1999.

Het doel van deze masterproef is te kijken of het gebruik van etnografisch onderzoek in top managementtijdschriften eveneens in stijgende lijn gaat. Om

dat doel te bereiken werd beroep gedaan op een vooronderzoek dat uitgevoerd werd door een team van internationale onderzoekers. Zij identificeerden in vier top managementtijdschriften etnografische artikels door het zoeken op trefwoorden als participerende observatie, *action research*¹, etc.

1.4 Structuur

Dit onderzoek bestaat uit drie grote delen. Vooreerst wordt uitgebreid beschreven wat etnografie nu juist betekent binnen de antropologie en in de context van organisaties. Ook de onderzoeksvragen komen in dit deel aan bod. Vervolgens wordt het vooronderzoek en de methodologie van deze masterproef uitvoerig beschreven. Tot slot worden de resultaten gepresenteerd en de conclusies getrokken.

¹ *Action research* of actieonderzoek komt regelmatig terug in de literatuur over etnografie. Er zijn veel gelijkenissen tussen etnografisch onderzoek en actieonderzoek, toch is er één wezenlijk verschil. Bij action research is het zo dat de onderzoeker met de intentie om een impact te hebben het veld instapt. Het is net dat effect en het proces wat de onderzoeker wil bestuderen (Piekkari & Welch, 2011).

Hoofdstuk II : Theorie

2.1 Inleiding

Etnografie werd voor het eerst gebruikt in de antropologie en vond zijn weg naar vele andere disciplines, waaronder de organisatieleer (Vermeulen, 2008; Melhuus, Mitchell, & Wulff, 2012). In dit deel wordt eerst beschreven hoe etnografisch onderzoek ontstaan is en hoe het oorspronkelijk gedefinieerd werd in de antropologie. Vervolgens wordt gekeken hoe de methode binnen de organisatieleer gedefinieerd wordt en hoe de evolutie sinds de introductie eruit ziet. Met de theorie in het achterhoofd worden tot slot de hoofdonderzoeksvraag en de deelvragen geformuleerd.

2.2 Etnografie in de antropologie

2.2.1 Inleiding

Etnografie is tegenwoordig in vele disciplines terug te vinden (Melhuus et al., 2012). De grondvesten van deze kwalitatieve onderzoeksmethode liggen echter in de antropologie (Vermeulen, 2008). Daarom straten we met een korte omschrijving van wat etnografie binnen de antropologie betekent en hoe het ontstaan is.

2.2.2 Definitie

In de literatuur komen steeds dezelfde aspecten van etnografie terug. Etnografie kan algemeen omschreven worden als een kwalitatieve studie van een bepaalde groep mensen wiens handelen door middel van een participerende techniek (meestal participerende observatie) wordt bestudeerd en beschreven. De onderzoekers begeven zich dus in het veld en nemen meestal deel aan het sociale leven van de onderzochten (Blomberg & Karasti, 2013). Zodoende onderzoekt men het fenomeen vanuit een holistisch perspectief, aangezien etnografen van mening zijn dat ze enkel zo de waargenomen fenomenen volledig kunnen begrijpen (Huby, Harries, & Grant, 2011).

Twee begrippen die nauw samenhangen met etnografisch onderzoek en die enige duiding nodig hebben zijn participerende observatie en observatie.

Participerende observatie is onlosmakelijk verbonden met etnografie. De onderzoeker is zich hier ervan bewust dat hij een zekere invloed uitoefent op de onderzochte en gaat een stap verder dan louter te observeren. Hij neemt deel aan de activiteiten van de onderzochte om zo tot diepere inzichten te komen (Myers, 2013). De mate van participatie is zeker niet altijd dezelfde en is afhankelijk van verschillende factoren (onderzoeker, doel, etc.). Deze methode wordt meestal toegepast over een langere periode en laat de onderzoeker toe om zijn onderzoek te voeren in de natuurlijke omgeving van de onderzochte. Het spreekt voor zich dat er een relatie tussen de onderzoeker en onderzochte kan groeien door deze methode, die weer extra informatie kan blootleggen (Watts, 2010).

Observatie is een dataverzamelingstechniek waarmee men een object of een persoon met alle vijf zintuigen bestudeert (Spradley, 1980). Men kijkt dus de fenomenen vanaf een afstand en bijgevolg is er weinig tot geen interactie met de mensen die bestudeerd worden (Myers, 2013). Deze methode is uitstekend om een basis van kennis te verwerven, maar schiet tekort om fenomenen te begrijpen en te duiden. Dit valt vooral te verklaren door het feit dat men geïsoleerde data bekijkt, dus zonder hun feitelijke samenhang met de context (Kosso, 2011). In de praktijk worden observatie en participerende observatie zelden afzonderlijk van elkaar ingezet. Meestal gebruikt de onderzoeker ze door elkaar naargelang de situatie. Toch zien we dat kwalitatief onderzoek meestal de voorkeur geeft aan participerende observatie in plaats van pure observatie. Dit is niet verwonderlijk aangezien men in kwalitatief onderzoek meestal fenomenen wil begrijpen. Het hoeft niet veel uitleg dat het oplossen van vraagstukken vergemakkelijkt kan worden indien men met mensen kan praten (Myers, 2013).

Een ander begrip dat enige duiding nodig heeft, is *veldwerk*. *Veldwerk* is niet weg te denken is als het over etnografie gaat. De onderzoeker gaat hierbij buiten zijn kantoor om een bepaald fenomeen te bestuderen. Het *veld* is dus een breed

gegeven dat kan gaan van bijvoorbeeld een afdeling binnen een organisatie tot een stam in Afrika. De onderzoeker noteert op regelmatige basis wat hij waarneemt, deze data zullen later, wanneer de onderzoeker teruggekeerd is van zijn missie, geanalyseerd worden (Myers, 2013). Het is lang niet altijd mogelijk aantekeningen te maken in het veld. Zo kan het bijvoorbeeld niet opportuun zijn wanneer men undercover etnografisch onderzoek doet. In zulke gevallen zal men genoeg moeten nemen met zaken die men zich kan herinneren. In de optiek dat mensen hun gedrag gaan veranderen als ze opmerken dat ze bestudeerd worden, kan men ervoor opteren slechts kernwoorden te noteren uit het zicht van de onderzochten. Die herinneringen of schematische aantekeningen kan men dan gebruiken om volledige notities uit te schrijven. Een algemene regel is dat gedetailleerde aantekeningen steeds aan te raden zijn, tenzij men niet anders kan.

Myers (2013) beschrijft in zijn boek eveneens een aantal punten waarop men moet letten als men veldwerk doet. De belangrijkste worden hier beschreven. Een eerste, niet onbelangrijk, punt is het krijgen van toegang tot hetgeen men wil onderzoeken. Dat lijkt immers vaak eenvoudiger dan het in werkelijkheid is. Zo heeft bijvoorbeeld een organisatie geen tijd om een onderzoeker wekenlang te laten ronddwalen en zijn ze niet vaak geneigd een risico te lopen dat er negatieve publiciteit gemaakt zou worden. Een eerste zaak om een leider te overtuigen is voldoende kennis te vergaren alvorens naar het bedrijf te stappen. Op die manier komt men geïnteresseerd over en kan men duiden waarom men een onderzoek wil voeren.

Ten tweede is het belangrijk duidelijk en transparant te zijn. Daarom dient men bij het eerste gesprek te presenteren wat het onderzoek precies inhoudt en wat de voorwaarden zijn. Verder kan men de mogelijkheid geven aan een leidinggevende om de artikels voor publicatie nog eens door te nemen. Eens men toegelaten is om het onderzoek uit te voeren, is men echter nog niet geaccepteerd, dat is de volgende stap. Het is immers noodzakelijk dat men uitgenodigd wordt op belangrijke vergaderingen of dat men geïnformeerd wordt indien er ingrijpende veranderingen op til zijn. In de eerste plaats moet men

open staan voor mensen die de onderzoeker aanspreken en mogelijkheden grijpen om mensen te betrekken. Om vertrouwen op te bouwen is het essentieel dat men vertrouwelijke informatie ook daadwerkelijk voor zichzelf houdt. Daarenboven appreciëren mensen het wanneer er belangrijke bevindingen gedeeld worden met hen. Op termijn zullen mensen zelfs advies vragen aan de onderzoeker. In dat geval is het belangrijk dat ook te geven, dat kan het vertrouwen en aanzien enkel ten goede komen. Om een goede informatiestroom naar de onderzoeker te garanderen, gaat deze best op zoek naar sleutelinformanten. Zulke informanten leveren op regelmatige basis informatie aan en helpen met het uitvoeren van de etnografie. Zij zijn dus actieve helpende handen die het mogelijk maken om een gecompliceerd etnografisch onderzoek uit te voeren. Een ander belangrijk punt van veldwerk is de tijd dat de onderzoeker zich in het veld bevindt. Er mag geen twijfel over bestaan dat een lang verblijf in het veld geen garantie op succes betekent. De tijd dat men actief dient te zijn in het veld hangt sterk af van hetgeen men bestudeert. Er bestaat geen specifieke regel voor elke setting, er kan echter wel gesteld worden dat de onderzoeker voldoende lang in het veld aanwezig moet zijn opdat hij zinnige uitspraken kan doen over de sociale groep.

Etnografisch onderzoek is een methode die over de jaren heen in vele antropologische studies gebruikt is en gaandeweg geëvolueerd is. De voorgaande definitie van etnografie is nuttig om een idee te krijgen van wat etnografie is. Aangezien het van groot belang is dat de lezer duidelijk weet wat etnografie in detail inhoudt, worden hier de kernaspecten op een rijtje gezet die onontbeerlijk zijn om van etnografie te kunnen spreken.

Een eerste belangrijk gegeven is dat etnografisch onderzoek kwalitatief van aard is. De onderzoeker onderzoekt een groep mensen met een specifieke cultuur. Vaak is de aanleiding daartoe dat er zich een bepaald fenomeen voordoet bij die groep of de cultuur van de groep interessant is om te onderzoeken. Het unieke eraan is dat de onderzoeker zijn studie uitvoert in het veld en in interactie treedt met de onderzochte groep. Studies waarbij de etnograaf meerdere weken tot zelfs jaren bij de groep doorbrengt vormen daarbij de regel. Eveneens essentieel

is het nemen van notities tijdens het onderzoek, die na afloop gebruikt worden voor de analyse (Hammersley & Atkinson, 2007). Het feit dat de onderzoeker observeert en/of luistert terwijl deze deelneemt aan de activiteiten van de groep is eveneens een belangrijke karakteristiek. We spreken respectievelijk over participerende observatie (Malinowski, 1929) en participerend luisteren (Spradley, 1979). Het kwalitatieve en subjectieve karakter van deze methode komt dus duidelijk naar voor. Zo verzamelt de onderzoeker data door te observeren en vragen te stellen om vervolgens deze data te interpreteren en conclusies te trekken.

Blomberg en Karasti (2013) beschrijven eveneens een aantal kerncriteria die bij deze vorm van onderzoek horen. Zo is het belangrijk dat de gebeurtenissen in hun natuurlijke omgeving bestudeerd worden. Verder dient het onderzoek plaats te vinden vanuit een holistisch perspectief, zoals eerder reeds werd aangegeven. Ten slotte is er nog het logische criteria dat bevindingen op een beschrijvende wijze dienen weergegeven te worden. Deze elementen zien we ook terugkomen bij de variant in de organisatiewetenschappen.

Etnografisch onderzoek verrichten houdt ook in dat men tegelijkertijd een insider (emisch perspectief) en een outsider (etisch perspectief) is. Het is vooral belangrijk een gezonde balans te vinden tussen beide rollen. Als insider kan men immers informatie bekomen die diep verstopt zit en waar men niet aangeraakt met conventionele onderzoeksmethodes. Toch is het ook belangrijk om voldoende outsider te zijn en door de groep algemeen aangenomen concepten kritisch te bekijken en niet zomaar over te nemen (Piekkari & Welch, 2011). Daarnaast moet er volgens Spradley (1979) aan zes ethische principes voldaan worden in het omgaan met informanten. Zo moeten de informanten steeds centraal staan, de verplichtingen ten opzichte van hen komen op de eerste plaats. Het is eveneens belangrijk dat de rechten van informanten gerespecteerd worden, zo kan het bijvoorbeeld niet dat vertrouwelijke informatie in de notities van de etnograaf belandt. Om de betrokkenheid te vergroten, is het aangeraden dat de onderzoeksdoelen meegedeeld worden aan de informanten, zodat ze bijvoorbeeld het nut begrijpen van het onderzoek. Verder is het belangrijk dat de

privacy van de informant beschermd wordt. Wanneer bijvoorbeeld het delen van gevoelige informatie gevaren kan inhouden voor de informant, moet de onderzoeker anonimiteit kunnen garanderen of tenminste een pseudoniem gebruiken in zowel de notities als het verslag. In lijn met de eerder vermelde rechten is het uiteraard ontoelaatbaar dat informanten uitgebuit worden. Het uiteindelijke rapport moet eveneens beschikbaar gemaakt worden voor de informanten, opdat zij er conclusies uit kunnen trekken.

Wanneer kan een studie nu als etnografisch bestempeld worden en wanneer niet? Volgens Emerson (1987) en Wolcott (1990) is de mate van engagement en onderdompeling of immersie in het veld de belangrijkste meetstaaf voor etnografie. Zo zegt Emerson bijvoorbeeld dat etnografen te vaak te weinig tijd spenderen in het veld. Aan de andere kant kan is het moeilijk voor te stellen dat onderzoekers louter en alleen participierend observeren. Ze gebruiken immers ook interviews en documenten om nieuwe inzichten te verwerven. Maar waar ligt dan de grens van etnografisch onderzoek? Wanneer wordt er voldoende participierend geobserveerd om gewag te kunnen maken van etnografie? Die vragen zijn niet eenvoudig te beantwoorden, het hangt immers sterk af van de omstandigheden. Als het bijvoorbeeld illegaal of gevaarlijk zou zijn om iets etnografisch te onderzoeken, maar de onderzoeker stelt toch alles in het werk om zo dicht mogelijk te geraken, dan zou men het alsnog als etnografie kunnen bestempelen. Bryman (2012) geeft het voorbeeld van een etnografie van een laboratorium dat experimenteert met nucleaire energie. De etnograaf krijgt geen toegang tot het complex zelf, maar verblijft wel in de woongemeenschap en probeert zo veel mogelijk van de werknemers te weten te komen.

Ik heb het hiervoor vooral gehad over het etnografische veldwerk: het interviewen en bestuderen van mensen in het veld. Om echter correct etnografisch onderzoek te voeren en om een holistisch beeld te krijgen is het daarnaast eveneens belangrijk dat men historische documenten doorneemt. Peoples en Bailey (2011) noemen dit deel ethnohistorisch onderzoek.

2.2.3 Geschiedenis

Over het tijdstip van het eerste gebruik van etnografische methodes zijn er verschillende meningen: van de Griekse oudheid (Clair, 2003) tot de vroege jaren 1900 (Kelly & Gibbons, 2008). Rekening houdend met de huidige gangbare definitie, werd daar voor het eerst in voldoende mate aan voldaan op het begin van de 18^e eeuw (Vermeulen, 2008). In een tijd dat kolonisatie hoogtij vierde, had men nood aan een wetenschappelijke methode die een voldoende rijk inzicht kon verschaffen in vreemde volkeren. Het was de Duitser Gerhard Friedrich Müller die tijdens een expeditie in Rusland besloot de mensen van naderbij te bekijken in plaats van louter hun geschiedenis te schetsen. Hij noemde het in zijn naslagwerk ook expliciet *Völker-Beschreibung* of vrij vertaald volksbeschrijving. Zo legde hij dus het fundament voor een belangrijke tak binnen de antropologie. Een tak die de jaren daarop gretig zou onderzocht worden door andere antropologen.

Het duurde echter nog tot het einde van die eeuw voor de methode in de academische wereld gebruikt werd. Het waren Johann Christoph Gatterer en diens collega August Ludwig Schlösser die het werk van Müller in een bredere historiografische context plaatsten en deze introduceerden aan de universiteit van Göttingen. Sindsdien is de methode door vele onderzoekers gebruikt en daardoor ook geëvolueerd naar wat het vandaag is. Een belangrijke term die ontstaan door dat gebruik en die de dag van vandaag niet meer weg te denken is, is participerende observatie. Bronislaw Malinowski wordt algemeen beschouwd als de man die van participerende observatie de kern van etnografie gemaakt heeft. Etnografie evolueerde steeds meer en aan het begin van de 20^e eeuw verwierf de methode een centrale rol binnen de antropologie. Het zou die status niet meer afstaan (Hammersley & Atkinson, 2007). Later zou etnografie ook in verscheidene andere vakgebieden toegepast worden, gaande van biologie tot organisatieleer. Omwille van die verspreiding over verschillende domeinen, kan de onderzoeksmethode dus vele betekenissen hebben. Deze zijn echter niet allemaal relevant voor dit onderzoek, in het volgende deel bekijken we daarom expliciet etnografie in de context van management.

2.3 Etnografie in management

2.3.1 Inleiding

Uit het voorgaande deel blijkt dat etnografie een uiterst kwalitatief karakter heeft. Daartegenover staat de organisatieleer een zeer rijke kwantitatieve traditie heeft. Uit die tegenstelling ontstond de interesse om te kijken hoe etnografie over de jaren geëvolueerd is in managementonderzoek. In dit deel zal etnografie specifiek in de context van de organisatieleer besproken worden. De algemene definitie kan eveneens toegepast worden op etnografisch onderzoek binnen organisaties. De onderzoeker duikt hier in de organisatie en neemt actief deel aan de bedrijfsprocessen om een bepaald fenomeen te doorgronden.

2.3.2 Geschiedenis van etnografie in management

De Hawthorne studies worden beschouwd als het startsignaal voor het gebruik van etnografie ter bestudering van organisaties (Huby et al., 2011). Het initiële opzet van de Hawthorne studies was vrij eenvoudig, namelijk kijken welke parameters (hoeveelheid licht, temperatuur, etc.) een effect hadden op de productiviteit van de werknemers. Tijdens het onderzoek stelde men vaak een stijging van de productiviteit vast, die dan weer verdween wanneer de onderzoekers weg waren. Men besloot dat de werknemers reageerden op de aandacht van de onderzoekers: het Hawthorne-effect. Een onverhoopte vondst, zo bleek, want in het zog van de Hawthorne studies volgden nog vele andere onderzoeken (Roethlisberger & Dickson, 1939). Het lijkt erop dat men bij etnografisch onderzoek het Hawthorne effect enkel versterkt door de onderzochten extra te betrekken in de studie. Monahan en Fisher (2010) redeneren dat het zeer moeilijk is te streven naar een onbestaand Hawthorne effect. Bij etnografie gaat de onderzoeker net op zoek naar nauwe banden met de onderzochten, waardoor hij nieuwe informatie kan vinden en dus juist een voordeel ontwikkelt ten opzichte van andere onderzoeksmethoden.

Sinds de introductie van etnografisch onderzoek in de bedrijfsleer is de methode sterk geëvolueerd. Morrill en Fine (1997) beschrijven de evolutie te beginnen bij de Hawthorne experimenten. Dat onderzoek gebeurde in opdracht van het

management en men bekeek de werknemers vanop een afstand. In de jaren '40 en '50 paste men dat perspectief aan en ging men meer etnografisch te werk. Sociologen gingen op dat moment aan de slag als werknemers of managers afhankelijk van het onderzoeksoptzet. Men ging dus zowel op de werkvloer als bij het management kijken welke informele relaties er heersten en hoe deze het werk beïnvloedden. Deze periode bracht verschillende belangrijke studies voort, het onderzoek van Dalton (1959) is daar een goed voorbeeld van. Hij trachtte met zijn onderzoek te begrijpen wat managers dreef in hun dagelijks handelen. Door in twee van de drie onderzochte bedrijven zelf aan de slag te gaan als manager kon hij vitale informatie opdiepen. Dit zou haast onmogelijk zijn geweest met een andere onderzoeksmethode. Zo vond hij duidelijke bewijzen dat managers beweerden over hun gedrag en te nemen beslissingen vaak niet strookte met hun werkelijke gedrag. Vanaf de jaren '50 en '60 is men organisaties als systemen van nut en betekenis gaan beschouwen dankzij het werk van de symbolische interactionisten van de universiteit van Chicago. Interactionisme steunt op drie belangrijke pijlers: dingen zijn ons bekend door hun nut, dat nut wordt gecreëerd door sociale interactie en die sociale interactie kan de betekenis veranderen (Blumer, 1986). Later, mede dankzij het onderzoek van etnografen in bedrijven in de jaren '70, is de zienswijze op organisaties geëvolueerd naar een netwerk van sociale bindingen. Onderzoek gedurende de jaren '60 en '70 deed Strauss (1982) besluiten dat de interacties tussen groepen (bijvoorbeeld met verschillende status) een belangrijke factor vormen in het sociale leven binnen organisaties. Het zou echter niet de enige determinant zijn die het sociale functioneren binnen de organisatie aanstuurt. Zo zijn de relaties van de organisatie met de omgeving en de beroepsideologieën en karakters van de medewerkers eveneens belangrijke factoren.

Gedurende de jaren '80 werd de organisatieleer in grote mate gedomineerd door het concept *cultuur* (Morrill en Fine, 1997). Het doel was in die tijd manieren te zoeken om impliciet de persoonlijke interesses van personeelsleden en de bedrijfscultuur op elkaar af te stemmen. De gangbare gedachte was dat een sterke organisatiecultuur inhield dat werknemers zich engageerden om de bedrijfsdoelstellingen na te streven en in lijn handelden met de

organisatiewaarde. Etnografisch onderzoek toonde echter aan dat dit zeker niet altijd geldt. Een voorbeeld daarvan is de studie van Kunda (2006). De interesse in bedrijfsetnografie is volgens Hodson (1998) hoog gebleven van de jaren '50 tot '90, het einde van die studie. Hetzelfde zien we volgens de auteur bij *white-collar* studies, deze werden in de zestiger jaren zeer populair. Deze studies onderscheiden zich zelfs van andere organisationele etnografieën door de ontwikkeling van specifieke tradities, zoals bijvoorbeeld de focus op bureaucratie. In de jaren '90 zien we dat deze kenmerken nog steeds terugkomen in verscheidene *white-collar* etnografische studies (zie bijvoorbeeld Kunda (2006)).

2.3.3 Gebruik van etnografie in management

Alvorens de voor- en nadelen van etnografie in de organisatieleer te schetsen, worden enkele begrippen geduid die van belang zijn voor dit onderdeel.

De *casestudy* of gevalstudie is een empirische studie die een actueel fenomeen bestudeert in zijn natuurlijke context (Yin, 2009). Hierbij neemt het begrijpen van de relatie van het fenomeen met de context een centrale rol in. Bradbury en Lichtenstein (2000) voegen daar nog aan toe dat “de onderzoeker bij een gevalstudie in de context van het fenomeen geplaatst wordt waardoor de contextuele factoren volledig in rekening worden genomen” (p. 558). Verder is het belangrijk te weten dat een casestudy gebaseerd wordt op verschillende datavormen: documenten, participerende observatie, interviews, etc. (Eisenhardt, 1989; Eisenhardt & Graebner, 2007). Het is eveneens belangrijk te begrijpen dat een gevalstudie niet betekent dat er slechts één case bestudeerd wordt, men kan ook meerdere cases bestuderen en onderling vergelijken (Yin, 2009). Nog volgens Yin (2009) zijn er drie mogelijke onderzoeksdoelen bij een casestudy: verkennend, beschrijvend en verklarend. Wat de auteur exact bedoelt met de onderscheidde onderzoeksdoelen wordt later beschreven. Ook Eisenhardt (1989) onderscheidt deze drie onderzoeksdoelen, maar legt de nadruk op theorie: theorie ontwikkelen, theorie testen en een rijke beschrijving geven.

Een andere term die terugkomt in de documenten van de database, is *grounded theory*. Om dit begrip goed te kunnen duiden, worden eerst kort deductie en inductie uitgelegd. Wanneer de onderzoeker eerst de literatuur doorneemt en daaruit hypothesen opstelt die vervolgens worden getest op de gevonden data, spreken we van *deductie*. Bij *inductie* begint de onderzoeker met het verzamelen van data en bekijkt deze wat daaruit kan afgeleid worden (Blaikie, 2009). *Grounded theory* gaat nog een stap verder door te stellen dat de onderzoeker zo leeg mogelijk moet beginnen aan het onderzoek, hij mag met andere woorden geen theorie bekijken voorafgaand aan het onderzoek. De traditionele opbouw van een onderzoek wordt net als bij inductie volledig omgekeerd. Men begint met het verzamelen van data, dus niet met het opstellen van hypothesen. De belangrijkste punten uit de data worden vervolgens gemarkeerd met codes. Die codes worden dan gegroepeerd in concepten, deze worden op hun beurt in verschillende categorieën ondergebracht. De laatste stap is het formuleren van de theorie op basis van de categorieën (Glaser & Strauss, 1967; Turner, 1983).

Een ander, veel gebruikt instrument in etnografisch onderzoek is het *interview*. Dit is een vorm van primaire data, aangezien interviews originele, nieuwe data genereren voor het onderzoek. Het interview wordt zowel in kwalitatief als in kwantitatief onderzoek veel gebruikt. Algemeen geldt dat de interviewer informatie wil verkrijgen van de geïnterviewde door middel van het stellen van vragen (Bryman, 2012). Men begint dus met het zoeken naar een geschikte informant, iemand die de informatie beschikt die benodigd is (Spradley, 1979). De term *interview* dekt een breed spectrum aan verschillende vormen. Hier gaat het vooral over het kwalitatieve interview, dus niet zozeer het typische gestructureerde interview dat gebruikt wordt voor enquêtes, maar wel het ongestructureerd en semigestructureerd interview. Het gestructureerde interview is een vooropgestelde vragenlijst die ofwel schriftelijk of door een interviewer afgenomen wordt. Belangrijk hierbij is dat er geen ruimte is om uit te wijden over bepaalde onderwerpen, men dient louter een antwoord te geven op de vragen. Deze vorm wordt vooral gebruikt in kwantitatief onderzoek. Semigestructureerde interviews daarentegen zijn een vorm van kwalitatief onderzoek. De interviewer heeft in dit geval een aantal open vragen of tenminste

een aantal onderwerpen die hij/zij wil behandelen en heeft bovendien de mogelijkheid om uit te wijden. Het ongestructureerde interview laat zich al raden. De interviewer bereidt hier geen tot zeer weinig vragen voor. De interviewer laat zich met andere woorden leiden door hetgeen het interview voortbrengt. Een voorbeeld hiervan is een journalist die vragen stelt na een voetbalwedstrijd. Specifiek voor het kwalitatieve interview zien we dat de geïnterviewde vaak respondent genoemd wordt. Een ander en wellicht belangrijker aspect is dat de interviewer alle soorten informatie najaagt: het gedrag van de respondent en anderen, gedragingen, normen, waarden, etc. Een laatste punt is de flexibiliteit die samenhangt met kwalitatief interviewen. Zo kan men bijvoorbeeld verder ingaan op wat de respondent interessant vindt (Bryman, 2012).

Het participerend interview is een soort interview dat in het bijzonder interessant is voor dit onderzoek. Daarom wordt kort gedefinieerd wat het juist inhoudt. In het verleden werd etnografie bijna gelijkgesteld aan participerende observatie. Het kan niet ontkend worden dat het een zeer belangrijke techniek is binnen etnografisch onderzoek. Forsey (2010) argumenteert echter dat er naast die visuele techniek nog andere manieren zijn om aan etnografie te doen. Participerend luisteren houdt in dat de onderzoeker de participant interviewt en binnen dat interview een actieve rol inneemt. Dat wil zeggen dat hij waar nodig zijn vragen aanpast en eventueel extra informatie vraagt. Het gaat hier meestal om een 1-op-1 interview (Spradley, 1979).

De studie van Van Maanen (1998) kan ons een basisinzicht verschaffen in het gebruik van etnografie en eventueel een idee geven over mogelijke uitkomsten. Het onderzoek van Van Maanen begint in 1956 en eindigt in 1995. Het laat zien dat in de eerste tien jaren (1956-1965) etnografische studies 31% uitmaakten van het totaal aantal kwalitatieve studies. De volgende 10 jaren (1966-1975) zakt dat percentage fors tot 19%. De 10 jaren daarop (1976-1985) zakt het nog verder tot 17%. De periode tussen 1986 en 1995 tot slot duidt op een stijging tot 31%. Over een groot deel van de door ons beoogde periode zien we dus een

stijging. Het is dus interessant om te kijken of dit ook geldt voor de andere tijdschriften en of er na 1995 ook nog van een stijging sprake is.

Sterktes en voordelen van de methode in de organisatieleer

Volgens Hammersley (1992) kan het nut van etnografie voor de organisatieleer afgeleid worden van hetgeen kwantitatief onderzoek niet kan vervullen. Zo komt de visie van de onderzochten in het typisch gestructureerde kwantitatieve onderzoek niet aan bod. Hierdoor wordt ook de kans teniet gedaan om bevindingen te doen die daar haaks op staan. Ten tweede haalt de auteur aan dat het gevaarlijk is te veralgemenen vanuit 'opgezette' situaties naar de echte wereld. Ook geloven wat een respondent zegt zonder deze te observeren is misleidend volgens critici uit de etnografische wereld. Ook het omgekeerde geldt, aangezien men in beide gevallen geen rekening houdt met de complexe relatie tussen hetgeen men zegt en hetgeen men doet. Verder ziet de etnografische wereld ook een fout in het uit de context halen van fenomenen en deze als losstaand beschouwen. Tot slot stelt de auteur dat het handelen van een persoon moeilijk te doorgronden is op basis van psychologische en sociale processen. Er is met andere woorden meer nodig om het gedrag van een persoon te begrijpen. Etnografie kan een antwoord bieden wanneer kwantitatieve technieken tekort schieten. Om echt door te dringen tot de kern en echte ontdekkingen te doen, stelt de auteur, is het nodig om te observeren en dit te combineren met participerende technieken.

Limieten en zwaktes van de methode in de organisatieleer

De compleetheid van de etnografische methode maakt ook dat het een methode is die zeer complex en tijdsintensief is. Dat wil zeggen dat er vaak externe sponsors nodig zijn om de studie te kunnen uitvoeren. Vaak is het zo dat hierdoor niet de academisch meest interessante studieobjecten gekozen worden, maar meestal diegene die interessant zijn voor de geldschieter (Van Maanen, 2011). Aangezien etnografen ook in organisaties werkzaam zijn, zijn ze daar vaak ook gebonden aan restricties. Zo zouden immers sommige bevindingen, wanneer deze naar buiten gebracht zouden worden, nadeel kunnen berokkenen aan de organisatie (Van Maanen, 2011). Verder worden er vaak kritieken

genoteerd over de beperkte objectiviteit van etnografisch onderzoek. Dit komt bijvoorbeeld door de sterke persoonlijke betrekking van de onderzoeker waardoor het onderzoek onderhevig wordt aan hun assumpties en visies (Hegelund, 2005). Zoals in de inleiding reeds vermeld werd, is ook veralgemeenbaarheid, die voortvloeit uit het feit dat het een casestudy betreft, een heikel punt voor critici (Hammersley, 1992).

2.4 Onderzoeksvragen

2.4.1 Centrale onderzoeksvraag

Hoewel etnografie al een behoorlijk aantal jaren gebruikt wordt binnen de organisatieleer, zijn er toch weinig studies die kritisch reflecteren op het gebruik ervan. Daarnaast zien we dat er een sterke voorkeur voor kwantitatieve methodes is van managementstudies. Dit is toe te schrijven aan het streven van de discipline naar een wetenschappelijk karakter enerzijds en anderzijds naar een hoge veralgemeenbaarheid van de resultaten (Goodrick, 2002). Toch hebben kwantitatieve methodes ook hun tekortkomingen. De hoge complexiteit die samenhangt met de veelheid aan data is daar een voorbeeld van. Daarenboven zijn de onderzoekers vaak gebonden aan de gestelde hypothesen en is er geen ruimte voor nieuwe bevindingen die opduiken in de data. Er is binnen managementonderzoek in het verleden steeds een plaats geweest en die zal er ook altijd zijn voor kwalitatief onderzoek. Huby et al. (2011) zochten in hun studie naar de bijdragen van etnografieën tot het management van publieke diensten. Volgens hen is het de flexibiliteit die het toelaat om complexe systemen tot ontdekken. Bovendien zijn ze van mening dat organisaties niet langer als enkelvoudige entiteiten gezien kunnen worden, maar als deel van een netwerk. Naarmate dat dus meer het geval is, zou etnografie ook een meer gebruikte methode kunnen zijn. Van Maanen (1998) beschreef reeds de evolutie van kwalitatief onderzoek in *Administrative Science Quarterly*. In dit werk wordt bekeken hoe etnografie geëvolueerd is in vier top managementtijdschriften. Hieruit rijst dan ook de centrale onderzoeksvraag: *Hoe wordt etnografie als methode gebruikt in managementonderzoek?*

Er is sprake van etnografie in elk van de vier tijdschriften. Maar hoe en in welke mate wordt etnografie gebruikt in die tijdschriften? Om die vragen te beantwoorden wordt de onderzoeksvraag opgesplitst in twee deelvragen die op hun beurt onderverdelingen hebben.

2.4.2 Deelvragen

De eerste deelvraag omvat het grootste deel van deze literatuurstudie en luidt als volgt: *Welke soorten etnografisch onderzoek worden in managementonderzoek gehanteerd?* Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden wordt bekeken wat het doel is dat de onderzoekers voor ogen hebben. Eveneens wordt beschouwd welke aspecten van de methode worden benadrukt om het gebruik ervan te rechtvaardigen.

We kunnen reeds enkele vragen, die hieruit voortvloeien en die ons kunnen helpen in het identificeren van de verschillende categorieën, formuleren. Om een antwoord te geven op het waarom, kan bijvoorbeeld gekeken worden wat de redenen zijn waarom de auteur voor etnografie gekozen heeft. Wanneer de auteur aangeeft waarom hij de methode gebruikt, komt ook aan het licht in welke situaties etnografie het meest aangewezen is en wat dus de sterke punten zijn van de methode. Het hoeft echter niet expliciet vermeld te worden, het kan ook uit de context afgeleid worden. Dat brengt ons bij het praktische aspect: hoe gebruikt men de methode? Wordt er uitdrukkelijk vermeld dat men aan etnografie doet of wordt er gewag gemaakt van de methode door het gebruik van woorden als participerende observatie en facilitatie? Op welke manier werd de methode gebruikt door de onderzoekers? Met deze vraag wordt getracht de technieken te vinden die in het veld toegepast werden (nota's, tijdsverloop, ...) alsook de methodiek die toegepast werd om de gegevens te analyseren.

De tweede deelvraag heeft betrekking op de evolutie van het gebruik van etnografie in management en op welke manier de methode veranderd is over deze periode (longitudinale studie). Deze deelvraag luidt dan ook: *Hoe is het gebruik van de methode in management veranderd over de jaren heen (1980-2003)?* In de vorige deelvraag werd het kwalitatieve aspect behandeld, bij deze

deelvraag gaat het voornamelijk om een kwantitatieve analyse. Ook in deze deelvraag zitten verschillende aspecten, zo kan er bijvoorbeeld bekeken worden of het aantal keren dat etnografie per jaar gebruikt wordt in een bepaald tijdschrift gestegen is. Daarnaast kan ook bekeken worden of het gebruik van de methode over de jaren veranderd is.

Hoofdstuk III : Methode

3.1 Vooronderzoek

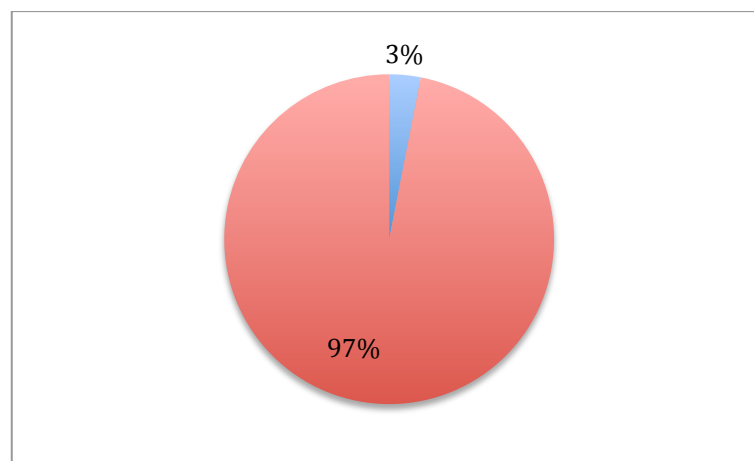
Deze studie bouwt voort op een reeds verrichte studie door een internationaal team van onderzoekers. Alle uitgaves van januari 1980 tot december 2003 van vier top managementtijdschriften werden doorzocht op termen die wijzen op etnografische dataverzameling. Het gaat hier om *Academy of Management Journal*, *Administrative Science Quarterly*, *Journal of Management Studies* en *Organization Studies*. Voor elk tijdschrift werden de relevante gegevens genoteerd in een spreadsheet, die ter beschikking werd gesteld. Zonder dit voorbereidend werk zou deze literatuurstudie niet mogelijk zijn geweest, omwille van de tijdsintensieve aard.

De journaals werden geselecteerd op basis van drie criteria. Ten eerste moest het gaan om top tier tijdschriften in algemeen management en dus geen specifiek onderdeel van management. Zo werd er bijvoorbeeld gekeken naar de *impact factor*, wat een teken is van het aanzien dat ze genieten binnen de organisatieleer. Verder moest de sample naast theoretische artikels ook een voldoende aantal empirische artikels bevatten. Tot slot moest er een evenwichtige balans zijn tussen Europese en Amerikaanse tijdschriften. Om een zo algemeen mogelijk beeld te krijgen werden om die reden evenveel Amerikaanse als Europese tijdschriften gekozen. De tijdschriften komende uit de VS zijn *Academy of Management Journal* en *Administrative Science Quarterly*. Van de Europese journaals werden de volgende twee gekozen: *Journal of Management Studies* en *Organization Studies*. *Academy of Management Journal* en *Administrative Science Quarterly* zijn absolute toppers binnen management, met respectievelijke *impact factors* van 5.91 en 4.182. *Journal of Management Studies* en *Organization Studies* behalen eveneens goede *impact factors* met respectievelijk 3.799 en 3.229.

In wat volgt wordt kort het vooronderzoek besproken. Allereerst werden de artikels uit de vier journaals die verschenen tussen januari 1980 en december 2003 geclassificeerd als theoretisch dan wel empirisch. De theoretische artikels

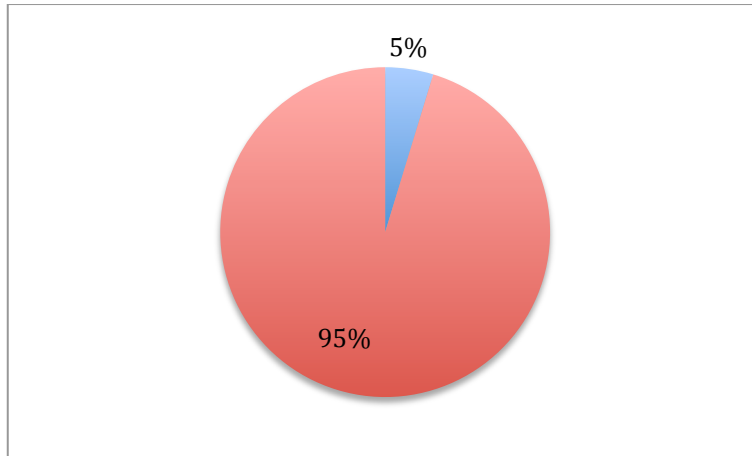
werden vervolgens opgedeeld in methodologische en overige. De empirische stuks werden nog eens apart geclassificeerd als kwantitatief, kwalitatief of een mix van de twee. In de kwalitatieve en gemengde studies werd dan gezocht naar aanwijzingen van etnografische data collectie. Om zulke technieken te vinden zocht men naar zoektermen als *observation*, *ethnography*, *participant observation*, *anthropology*, etc. De onderzoekers gingen echter ook op zoek naar bredere termen zoals *attending*, *participating*, *action research*, *facilitation*, *experience*, *fieldwork*, etc.

Tot slot worden hieronder nog enkele statistieken gegeven van de beschikbare artikels. Deze geven reeds een idee van het percentage empirische artikels per journal en eveneens het percentage etnografische artikels op het totaal aantal artikels verschenen in die periode (aangegeven in blauwe kleur).

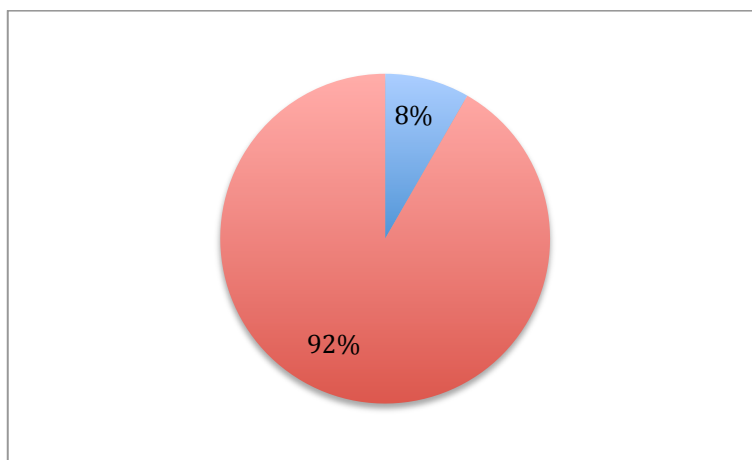
Figuur 1: Etnografische artikels in Academy of Management Journal

We starten met *Academy of Management Journal*. In dit tijdschrift verschenen van 1980 tot 2003 haast uitsluitend empirische artikels (1329 empirische artikels op een totaal van 1331). Dit tijdschrift publiceerde in de beoogde periode ook het meeste artikels van de vier journaals. Het aantal etnografische artikels over het totaal aantal artikels gepubliceerd in die periode ligt bijzonder laag: slechts 41 artikels werden geïdentificeerd.

Figuur 2: Etnografische artikels in Administrative Science Quarterly

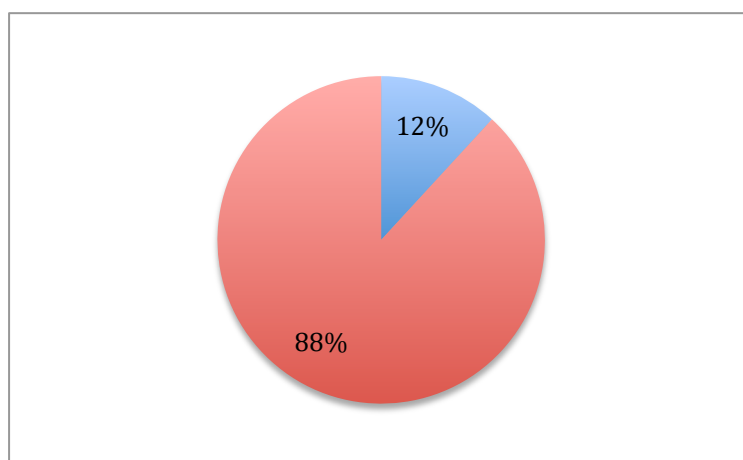
In *Administrative Science Quarterly* hebben de empirische artikels duidelijk de overhand met 486 ten opzichte van 573 in totaal, wat overeenstemt met 85%. Toch valt het percentage artikels waar sprake is van enige vorm van etnografisch onderzoek tegen met slechts 5% op het totaal aantal artikels, of 27 artikels in absolute cijfers.

Figuur 3: Etnografische artikels in Journal of Management Studies

Vervolgens bekijken we *Journal of Management Studies*. Dit tijdschrift publiceerde tussen 1980 en 2003 zowel theoretische als empirische artikels, toch is er een overwicht van de empirische artikels. Er werden 495 empirische artikels geteld op een totaal van 855, wat overeenkomt met ongeveer 58%. Wat betreft het aantal etnografische artikels, zien we reeds een groter percentage dan bij *Academy of Management Journal* en *Administrative Science Quarterly*. Er

werden 71 artikels geteld waarin er van een vorm van etnografie gesproken werd, goed voor 8% van het totaal aantal artikels.

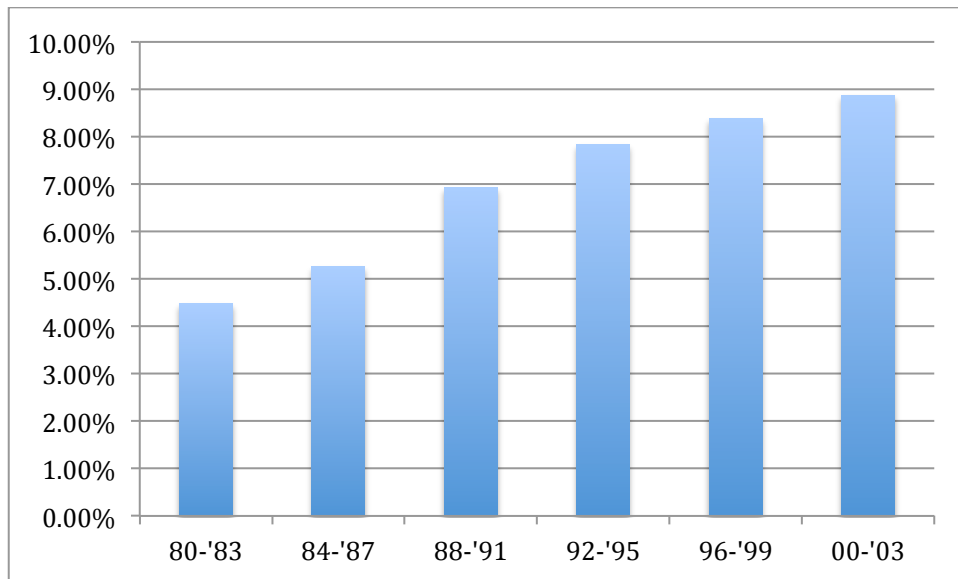

Figuur 4: Etnografische artikels in Organization Studies

Het aantal empirische en theoretische artikels in *Organization Studies* zijn ongeveer in balans met 49% empirische artikels of 343 op een totaal van 693 artikels. Het percentage artikels waarin gewag wordt gemaakt van etnografie is, vergeleken met voorgaande tijdschriften, relatief hoog. Er werden immers 82 artikels gevonden, wat overeenkomt met ongeveer 12% van het totaal aantal artikels.

We kunnen dus besluiten dat er in elk van de vier tijdschriften een zeker percentage etnografische artikels aanwezig is, doch in beperkt aantal. Het percentage artikels waarin gebruik gemaakt wordt van een vorm van etnografie ten opzichte van het totaal aantal artikels varieert van 3 tot 12 procent. Tot slot merken we op dat de Europese tijdschriften procentueel meer etnografische artikels publiceerden in de beoogde periode.

Tot slot wordt een overzicht gegeven van de evolutie van artikels waarin enige vorm van etnografie vastgesteld werd. Er werd gekozen om de relatieve evolutie van het aantal geïdentificeerde artikels waarin er van etnografie gebruik gemaakt wordt uit te zetten in een grafiek. Elke staaf in het diagram staat voor de verhouding tussen het aantal etnografische artikels en het totaal aantal artikels gepubliceerd in die periode.

Figuur 5: Evolutie van etnografische artikels

Hier wordt meteen duidelijk dat het aantal artikels waar in een of andere vorm sprake is van etnografisch onderzoek, over de hele periode in stijgende lijn is gegaan (zowel in absoluut als in relatief aantal). Dat is op zich reeds een belangrijke vondst.

3.2 Onderzoek

3.2.1 Inleiding

De methode die voor deze studie werd gebruikt is gebaseerd op de literatuurstudie uitgevoerd door Yehouda, Shrum en Alon (1994). Die studie voerde een onderzoek naar de evolutie van het concept *goodness*. Zij kozen vier tijdschriften uit en zochten daarin naar kernwoorden om relevante artikels te identificeren. Aangezien er eveneens een grote overeenkomst is met het opzet van deze masterproef, werd de methodologie grotendeels op dit onderzoek gefundeerd.

Er werden vier journaals gekozen om deze literatuurstudie op te doen. Waarom juist deze vier gekozen werden uit de vele beschikbare tijdschriften in deze discipline vindt u onder *vooronderzoek*. Daar vindt u eveneens op welke termen werd gezocht in het vooronderzoek. Het opzet van dit werk is een analyse te

voeren naar hoe het gebruik van etnografie in vier top managementtijdschriften is geëvolueerd. De analyse werd uitgevoerd op de data die in het vooronderzoek gevonden waren.

Wat de verwerking van de data betreft, werden eerst de abstract, inleiding en methodologie doorgenomen van de artikels en zodoende werden een aantal categorieën geïdentificeerd waartoe het etnografisch onderzoek behoort. Om tot de categorieën te komen, werden allereerst uit elk tijdschrift een beperkt aantal willekeurige artikels geselecteerd. Hieruit werden de kenmerkende gegevens (mate van immersie, type van data, trefwoorden, etc.) gehaald, die op een overzichtelijke wijze in een spreadsheet werden gedocumenteerd. Vervolgens werden overeenkomsten gezocht tussen de verschillende artikels en zodoende werden verschillende categorieën geïdentificeerd. De gevonden categorieën werden vervolgens getoetst op volledigheid en correctheid door te kijken of elk artikel van een steekproef van de overige artikels tot een categorie kon toegewezen worden. Indien dit niet zo was, werd gekeken of er een categorie diende toegevoegd te worden of dat de criteria van een categorie dienden aangepast te worden. Dit ging zo door tot er een waterdicht systeem verkregen werd. Vervolgens werd elk artikel toegewezen aan een categorie. Uit efficiëntieredenen werd enkel de abstract, inleiding en methodologie van elk artikel gescand. Indien daar niet voldoende informatie uit bleek, werd er in de rest van het artikel gezocht naar aanwijzingen.

3.2.2 Opbouw van de categorieën

Er werden tijdens de verkennende literatuurstudie een aantal belangrijke kenmerken van etnografie gevonden. Om onze categorisering van artikels in management die gebruik maken van etnografie te bouwen baseren we ons op twee sleuteldimensies: de mate van immersie en het belang van etnografie als methode.

Mate van immersie van de onderzoeker in het veld

De rol van de onderzoeker en diens immersie in het veld is een zeer belangrijk criterium dat ook duidelijk naar voor komt in de categorisering. We kijken hier

naar de relatie die de onderzoeker heeft met de onderzochte groep en hoe deze wordt gepercipieerd door de groep. De verschillende rollen werden door Bryman (2012) geïdentificeerd. Aan de hand van deze opdeling werd een duidelijker beeld verkregen van de mate van immersie in het veld. Hetgeen de toewijzen aan een categorie vergemakkelijkte.

Een eerste, extreme, vorm is het geheim volwaardig lid. De onderzoeker is een volwaardig lid van de onderzochte groep, maar zijn ware functie, die van onderzoeker, wordt niet prijsgegeven. De onderzoeker gaat dus als het ware undercover om een bepaalde groep mensen te bestuderen. Om bijvoorbeeld onderzoek te doen in een organisatie, kan de onderzoeker aan de slag als werknemer. Wanneer men bijvoorbeeld een illegale motorbende wil onderzoeken, zal er veel meer tijd nodig zijn om toegang te verkrijgen. Zoals blijkt uit voorgaande voorbeelden hangt het tijdsperspectief en de intensiteit sterk af van hetgeen men wil onderzoeken.

Gelijkend op voorgaande vorm, maar iets minder extreem, is het openlijk volwaardig lid. De onderzochte groep weet dat het nieuwe lid een onderzoeker is. Wat betreft de andere aspecten is het gelijk aan het voorgaande profiel.

De participierend observant is misschien wel de meest gebruikte rol binnen etnografisch onderzoek. De onderzoeker neemt deel aan de kernactiviteiten van de groep, maar wordt niet beschouwd als volwaardig lid.

De deels participierend observant is gelijkaardig aan het voorgaande profiel, maar observatie is niet het belangrijkste instrument voor dataverzameling. Ook interviews en archieven worden als belangrijke databronnen beschouwd.

Een andere variant op de participerende observant is de minimaal participierend observant. De naam verraadt uiteraard al veel, het is iemand die observeert en daarbij zo minimaal mogelijk deelneemt aan de kernactiviteiten van de groep. Ook hier kunnen archieven en interviews een grote rol spelen.

Het laatste profiel is de niet-participerende observant met interactie. De onderzoeker neemt hier niet deel aan de kernactiviteiten, maar dat wil niet zeggen dat er geen interactie is tussen hem/haar en de groep. Observatie is echter niet de belangrijkste vorm van dataverzameling, hier nemen interviews en archieven een grote rol in.

Relatief belang van etnografie als dataverzamelingsmethode

Een tweede criterium dat eveneens belangrijk is bij de toewijzen aan een categorie is het relatief belang van etnografie in het onderzoek. Creswell (2003) beschrijft drie soorten onderzoek: kwantitatief, kwalitatief en een mix. Creswell (2003) definieert de eerste onderzoeksmethode als een onderzoek naar een bepaald probleem, vaak vertrekkend vanuit een theorie. Men verzamelt data in cijfervorm die verwerkt worden met behulp van statistische programma's om uiteindelijk te kijken of de theorie steek houdt. Verder weet Creswell (2003) dat de kwantitatieve methode samengaat met een objectieve visie op de realiteit en dat de onderzoeker en diens waarden bijgevolg van ondergeschikt belang zijn.

De kwalitatieve methode gaat op zoek naar een compleet beeld van een bepaald probleem met de hulp van informanten. Men tracht dus een rijke beschrijving te geven van het fenomeen en maakt daarvoor zowel gebruik van objectieve als van subjectieve data. De onderzoeker speelt hier dus een zeer belangrijke rol, in die zin dat het onderzoek in zekere mate afhankelijk is van zijn waarden en overtuigingen (Creswell, 2003).

In Creswell en Tashakkori (2007) staat de logische voorwaarde dat beide voornoemde methodes voldoende gebruikt dienen te worden om te kunnen spreken van een mix van de twee. Met voldoende wordt hier bedoeld dat elke methode gebruikt wordt om andere vragen op te lossen. Daarnaast is het belangrijk dat er een link is tussen beide methodes en bijhorende data, hypotheses, etc. (Bryman, 2007).

Aan de hand van deze drie soorten onderzoek krijgen we een eerste inzicht in het belang van etnografie voor de studie. Zo zal etnografie, als kwalitatieve

methode, nooit de hoofdmethode kunnen vormen binnen een kwantitatief onderzoek. Naast het soort onderzoek, dient uit de tekst afgeleid te worden wat juist de rol is van de etnografische methode binnen het onderzoek.

3.2.3 Categorieën

Met behulp van de twee bovenstaande criteria werd bepaald in welke categorie elk artikel thuishoort. Er werden in totaal vijf categorieën geïdentificeerd zodoende dat elk artikel aan een categorie toegewezen kan worden. De gevonden categorieën zijn: literatuurstudies, puur kwalitatief onderzoek op basis van participerende observatie (*hoofd*), empirische studies met behulp van participerende observatie (*aanvullend*), empirisch onderzoek gebaseerd op andere methodes die melding maken van observatie of participerend interviewen (*marginiaal*) en tot slot overige studies. In de figuren zullen respectievelijk de benamingen categorie 1, 2, 3, 4 en 5 gebruikt worden. Deze zullen hieronder elk apart besproken worden alsook de selectiecriteria waarop ze gestoeld zijn.

Categorie 1: Literatuurstudies

Alvorens het artikel in detail te lezen wordt al snel duidelijk of we al dan niet te maken hebben met een empirische studie. In dat opzicht werd gekozen om de *literatuurstudies* van bij de start reeds in een aparte categorie te plaatsen. Het gaat hier dus om onderzoeken die enkel gebruik maken van reeds bestaande literatuur en die dus niet zelf een empirische studie uitvoeren. Voorbeelden van artikels die in deze categorie ondergebracht werden zijn: Kets de Vries en Miller (1987) en Sturdy en Fleming (2003).

Categorie 2: Etnografie als hoofdmethode

Het puur kwalitatief onderzoek op basis van participerende observatie vormt de tweede categorie. Deze categorie wordt verder in dit werk afgekort als *hoofd*. Participerende observatie is hier de belangrijkste techniek van dataverzameling. De onderzoeker besteedt hier het merendeel van zijn tijd aan het participerend observeren, zoals dat beschreven werd bij de definiëring. Er kunnen daarnaast nog andere dataverzamelingstechnieken gebruikt worden, inclusief

kwantitatieve - zoals archieven en enquêtes - maar deze zijn louter aanvullend op participerende observatie. De nadruk van het onderzoek ligt dus nadrukkelijk op kwalitatieve data en in het bijzonder op participerende observatie. Die participerende observatie is meestal intensief van aard, dit wil zeggen dat het over een relatief lange periode gaat en dat de onderzoeker veel tijd doorbrengt bij de participanten. Samengevat moet het onderzoek kwalitatief van aard zijn en de belangrijkste methode moet participerende observatie zijn. Voorbeelden van artikels die bij deze categorie horen zijn: Fine (1996) en Yakura (2002).

Categorie 3: Etnografie als aanvullende dataverzamelingmethode

De artikels behorend tot deze categorie kunnen omschreven worden als empirische studies met behulp van participerende observatie. Deze categorie wordt in wat volgt afgekort als *aanvullend*. Hier is participerende observatie niet de belangrijkste dataverzamelingstechniek, maar wordt deze eerder gebruikt ter aanvulling of ondersteuning van andere technieken zoals interviews en observatie. Afhankelijk van de gebruikte hoofdtechniek kan het onderzoek kwalitatief of gemengd van aard zijn. Een kwantitatief (hoofd)luik is niet uitgesloten, maar het kwalitatief luik is altijd aanwezig. Ook wanneer participerende observatie samen met andere methodes gebruikt wordt als basis voor het onderzoek, maar men niet kan spreken over intensief participerend observeren, wordt het artikel onder deze categorie ondergebracht. De twee belangrijkste criteria hier zijn dat er sprake dient te zijn van participerende observatie als een aanvullende methode en dat er kwalitatief aspect verbonden is aan het onderzoek. Twee artikels die geclassificeerd werden in deze categorie zijn: Barley (1986) en Callahan (2002).

Categorie 4: Etnografie als marginale dataverzamelingmethode

De vierde categorie is het empirisch onderzoek op basis van een veelvoud aan methodes (zowel kwalitatieve als kwantitatieve methodes) waaronder observatie en/of participerend interviewen. Deze categorie wordt afgekort als *marginiaal*. In deze categorie is de immersie van de onderzoeker in zijn onderzoeksveld het zwakst en is er geen sprake meer van participerende observatie. Er is echter wel sprake van observatie en/of participerend

interviewen/luisteren, zoals deze eerder gedefinieerd werden. Indien er in de tekst kwalitatieve interviews gebruikt worden in combinatie met het vermelden van *etnografie* worden deze ook opgenomen. Ook wanneer er sprake is van *attending* of *shadowing*, kan de studie bij voldoende gebruik ervan opgenomen worden in de categorie. Samengevat kan er dus sprake zijn van een veelvoud aan termen, er moet echter wel een participatief karakter aanwezig zijn in de interviews, dan wel van observatie sprake zijn. Voorbeelden van artikels die in deze categorie ondergebracht werden zijn: Long (1980) en Czarniawska-Joerges (1989).

Categorie 5: Overige artikels

Een artikel dat niet kan ondergebracht worden in één van de drie voorgaande categorieën, wordt geclassificeerd onder *overige artikels*. Dit zijn artikels die geïdentificeerd werden in het vooronderzoek, maar die niet voldoen aan de criteria van voorgaande categorieën. Zo wordt een artikel waarin het woord *attending* gevonden werd, maar waar verder geen of te weinig indicaties van etnografisch onderzoek in te vinden zijn, in deze restcategorie opgenomen. Voorbeelden van zulke artikels zijn: Dutton en Diekerich (1991) en Human en Provan (1997).

Voor dit onderzoek zijn de drie categorieën waarin er een bepaalde vorm van observatie geconstateerd werd in het bijzonder interessant. Dit zijn de categorieën *hoofd*, *aanvullend* en *marginaal*. Daarom werd er beslist verder na te gaan welk onderzoeksdoel er werd gebruikt. Volgens Yin (2009) zijn er drie verschillende onderzoeksdoelen te onderscheiden: verkennend, beschrijvend en verklarend. Wanneer de studie gebruikt wordt om een volledig nieuw onderwerp of een voor de onderzoeker nieuw gegeven te bestuderen, gaat het om een verkennende studie. Hieruit volgt dat het moeilijk is om op voorhand hypothesen op te stellen. Om die reden gaat men het onderwerp dan ook meestal zonder veronderstellingen verkennen en slechts later onderzoeksvragen stellen. Babbie (2011) voegt daaraan toe dat verkennende studies meestal om drie redenen uitgevoerd worden. Ten eerste is het een manier om de onderzoeker een beter inzicht te geven. Daarnaast wordt ze eveneens gebruikt om te kijken of

het wenselijk is om verdere studies over het onderwerp te doen. Als dat zo is, kan een verkennende studie inzicht geven in de methodes die het best gebruikt kunnen worden in verdere studies. De beschrijvende gevalstudie is eenvoudig te definiëren als een beschrijving van een bepaald fenomeen binnen zijn context. Men geeft hiermee dus een antwoord op vragen als *Wie?*, *Waar?* en *Hoe?*, maar kan geen uitspraak doen over het waarom. In tegenstelling tot het verkennend onderzoek, waar men vaak puur op primaire data aangewezen is, kan men hier ook gebruik maken van secundaire data, zoals documenten en enquêtes (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2009). Wat onderzoekers met een verklarende studie willen bereiken, werd hiervoor reeds verklapt, namelijk een antwoord geven op de vraag *Waarom?*. Het is één zaak te beschrijven wat er gebeurt bij een fenomeen, maar daarnaast is het belangrijk de variabelen die het fenomeen verklaren te identificeren. Men gaat hierbij verschillende data analyseren, maar vooral kwalitatieve gegevens. Hierin gaat men met bijvoorbeeld statistische programma's op zoek naar causale verbanden om het fenomeen te verklaren (Babbie, 2011).

Tabel 1: Algemeen verband tussen de categorieën en de onderzoeksdoelen

Doel \ Categorie	Verkennend	Beschrijvend	Verklarend
Hoofd			
Aanvullend			
Marginaal			

Hoofdstuk IV : Resultaten

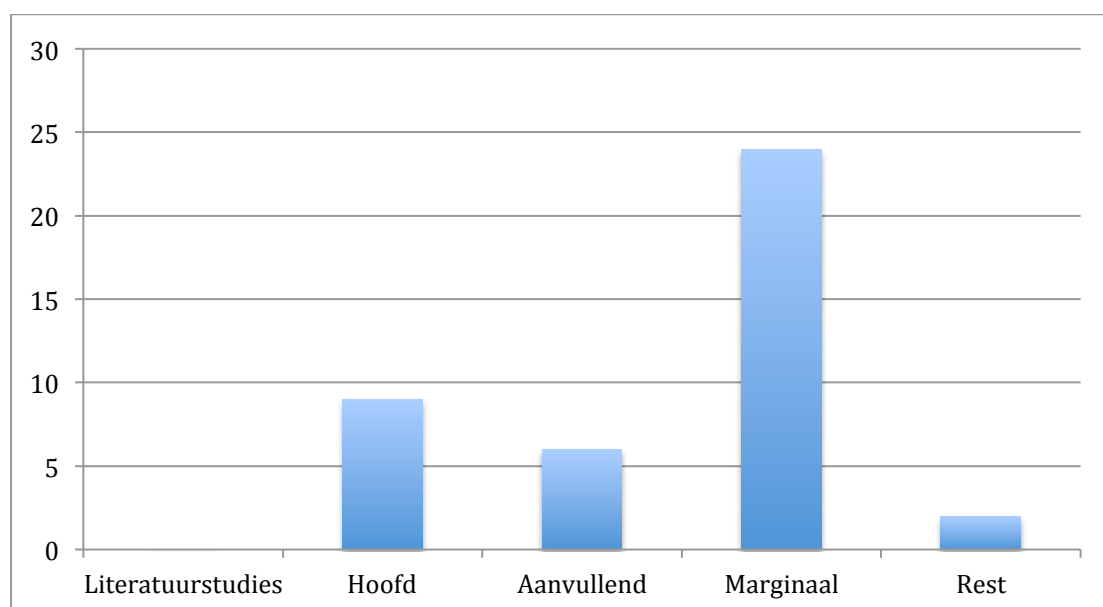
5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek voorgelegd. We starten met een individuele analyse van elk tijdschrift. Afgeleid van de individuele analyses worden vervolgens algemeen de omvang van de categorieën en de onderzoeksdoelen besproken. Tot slot wordt de longitudinale analyse besproken om een zicht te krijgen op de evolutie van de etnografische studies. Er wordt steeds gekeken naar de absolute aantallen, tenzij het anders vermeld wordt.

5.2 Individuele analyses

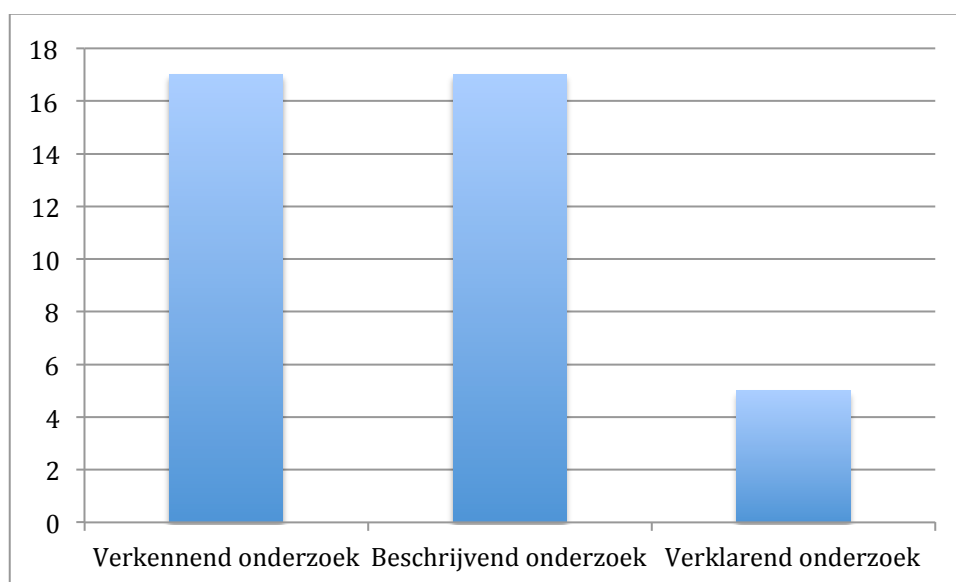
5.2.1 Academy of Management Journal

Uit de literatuurstudie kwam al duidelijk naar voor dat *Academy of Management Journal* een sterk empirisch georiënteerd tijdschrift is (nagenoeg 100%). Toch konden we ook zien dat er relatief weinig etnografische artikels gepubliceerd werden in de door ons beoogde periode (slechts 3%).

Figuur 6: Verdeling over categorieën in Academy of Management Journal

We beginnen met een analyse van het aantal gevonden artikels per categorie. Zoals verwacht werden er geen literatuurstudies gevonden tijdens het onderzoek. Verder zien we dat er weinig uitval is in de restcategorie. Wat betreft de drie belangrijkste categorieën (*hoofd*, *aanvullend* en *marginiaal*), zien we een duidelijk overwicht van de categorie *marginiaal*.

Figuur 7: Verdeling over onderzoeksdoelen in Academy of Management Journal

We krijgen voor de eerste maal een inzicht in de verdeling van de categorieën (*hoofd*, *aanvullend* en *marginiaal*) over de onderzoeksdoelen: *verkennend*, *beschrijvend* en *verklarend*. Wat meteen opvalt is het duidelijke overwicht van verkennend en beschrijvend onderzoek ten opzichte van verklarend onderzoek.

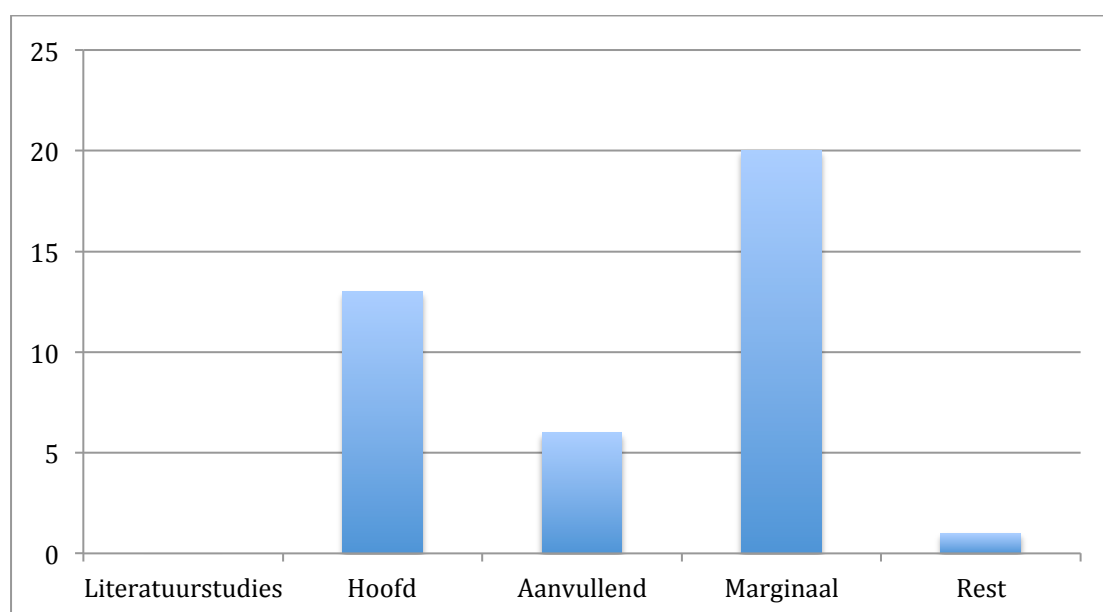
Tabel 2: Verband tussen categorieën en doelen in Academy of Management Journal

	Verkennend	Beschrijvend	Verklarend
Hoofd	3	5	1
Aanvullend	3	1	2
Marginiaal	11	11	2

In bovenstaande tabel plaatsen we de etnografische categorieën tegenover de onderzoeksdoelen. We zien dat in *Academy of Management Journal* etnografie heel zelden voorkomt (3%) en meestal als marginale methode.

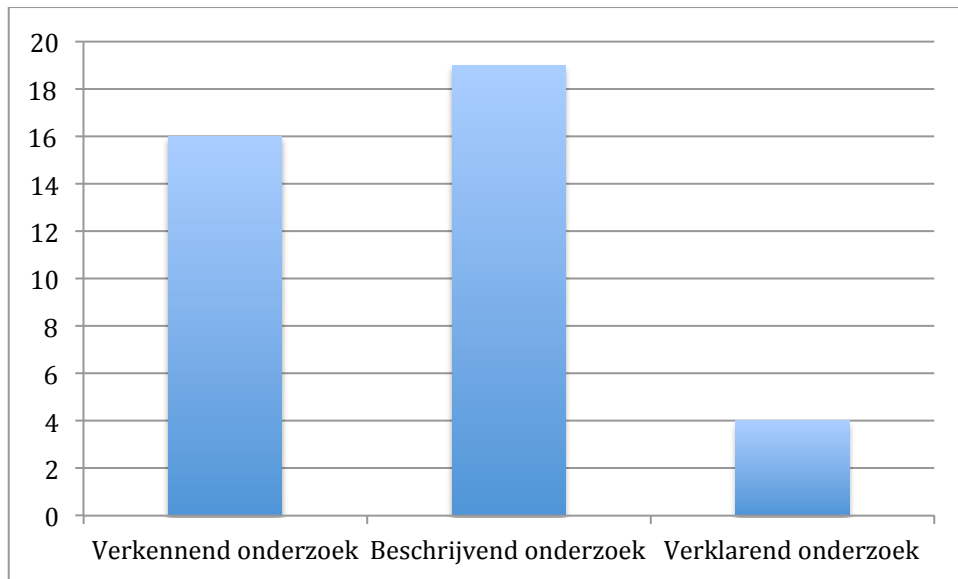
5.2.2 Administrative Science Quarterly

Voor *Administrative Science Quarterly*, het tweede Amerikaanse tijdschrift, voeren we dezelfde analyses uit. In de voorbeschouwing zagen we reeds dat dit tijdschrift een hoog percentage empirische artikels publiceerde (85%). Het percentage artikels waarin etnografie ter sprake kwam viel echter tegen met slechts 5%.

Figuur 8: Verdeling over categorieën in Administrative Science Quarterly

We zagen eerder reeds dat empirische artikels veel beter vertegenwoordigd zijn dan theoretische artikels in *Administrative Science Quarterly*, met respectievelijk 85% tegenover 15%. Ook hier blijft de uitval (restcategorie) beperkt. De distributie is vergelijkbaar met *Academy of Management Journal* met de belangrijke uitzondering dat artikels die participerende observatie als hoofdmethode gebruiken opmerkelijk groot in aantal zijn.

Figuur 9: Verdeling over onderzoeksdoelen in Administrative Science Quarterly

Hier wordt de trend dat verklarend onderzoek slechts een kleine groep vertegenwoordigt, doorgetrokken. Verder heeft beschrijvend onderzoek een klein overwicht ten opzichte van verkennende studies.

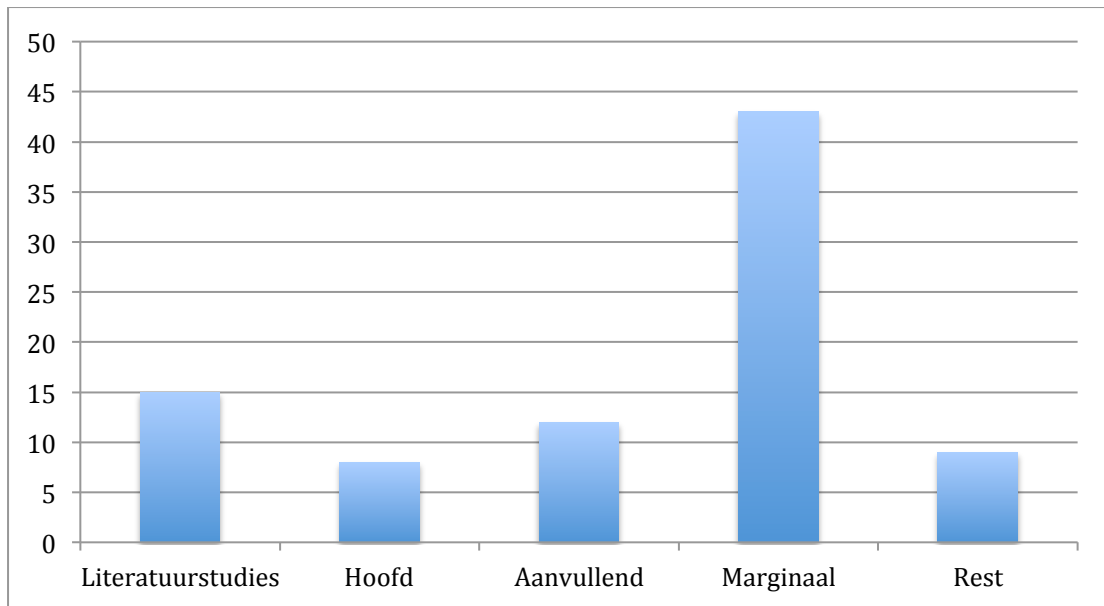
Tabel 3: Verband tussen categorieën en doelen in Administrative Science Quarterly

	Verkennd	Beschrijvend	Verklarend
Hoofd	8	4	1
Aanvullend	1	5	0
Marginaal	7	10	3

Ook in *Administrative Science Quarterly*, zoals in *Academy of Management Journal*, blijft etnografie een zelden gebruikte methode (5%). Toch zien we dat participerende observatie gebruikt als hoofdmethode vaker ingezet wordt om nieuwe onderzoeksterreinen aan te snijden.

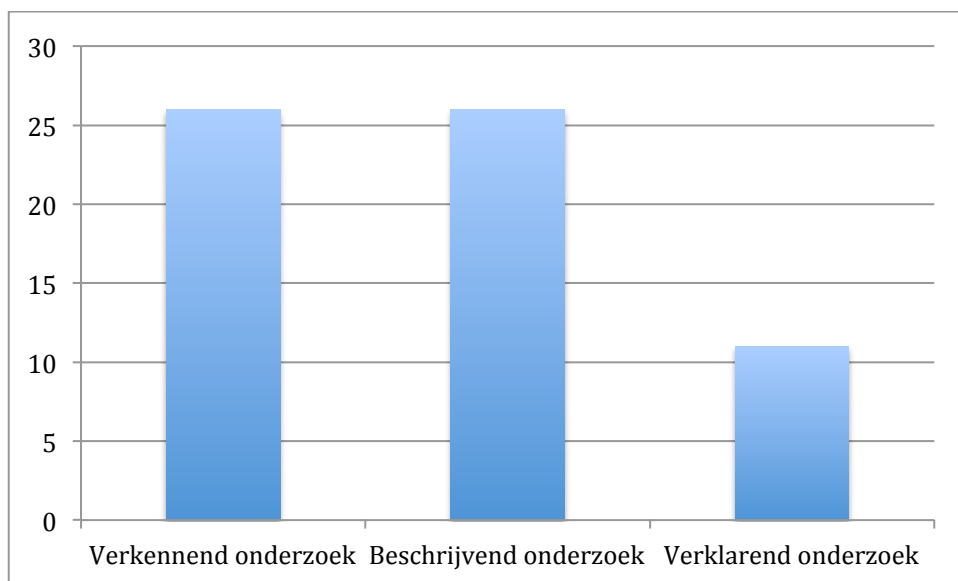
5.2.3 Journal of Management Studies

Journal of Management Studies is het eerste Europese tijdschrift. Hier konden we een klein overwicht zien van het aantal empirische artikels (58%). Verder zagen we, met 8%, een hoger percentage van etnografische artikels dan in de twee vorige tijdschriften.

Figuur 10: Verdeling over categorieën in Journal of Management Studies

Uit de voorbeschouwing bleek reeds dat er in *Journal of Management Studies* relatief veel theoretische artikels te vinden zijn. Ook al wordt die proportie niet perfect weerspiegeld in de etnografische artikels, toch zien we een aanzienlijk aantal terugkomen. Verder zien we een zeer grote dominantie van artikels waarin observatie en participierend interviewen als marginale methodes gebruikt worden. Ten slotte merken we op dat de resterende categorieën vrij beperkt in omvang zijn.

Figuur 11: Verdeling over onderzoeksdoelen in Journal of Management Studies

Ook in *Journal of Management Studies* zien we een gelijkaardig patroon als in *Academy of Management Journal*. Verklarend onderzoek is nog steeds in de minderheid, maar proportioneel is het verschil kleiner.

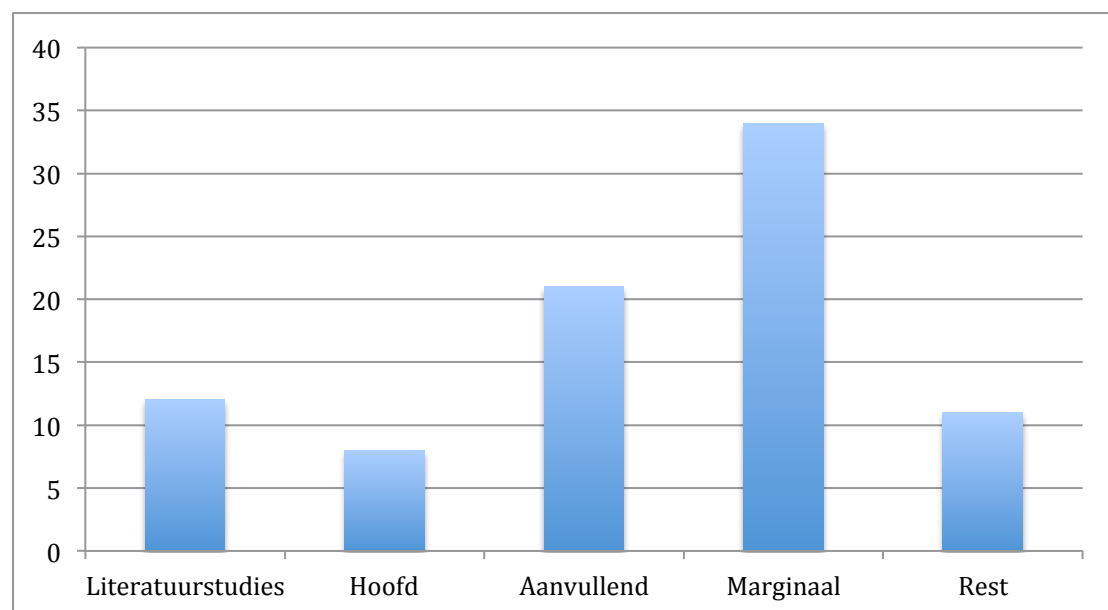
Tabel 4: Verband tussen categorieën en doelen in *Journal of Management Studies*

	Verkennd	Beschrijvend	Verklarend
Hoofd	1	4	3
Aanvullend	9	1	2
Marginaal	16	21	6

Wat hier onmiddellijk opvalt, is het relatief groot aantal studies in de categorie *aanvullend* die etnografie als verkennende methode hanteren. Die bevinding komt niet terug in de andere categorieën en eveneens niet in voorgaande algemene verdeling van de onderzoeksdoelen.

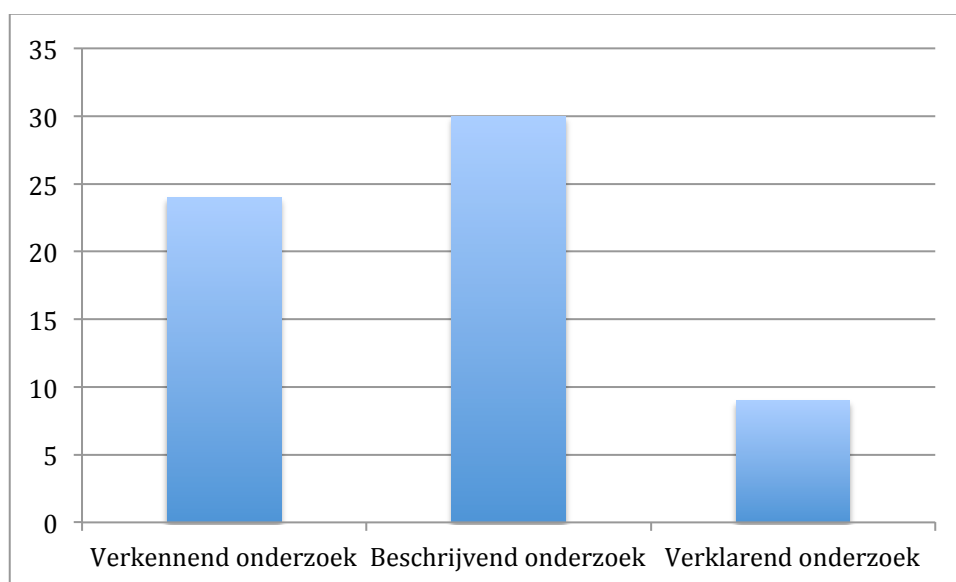
5.2.4 Organization Studies

Organization Studies, het laatste (Europese) tijdschrift, bevat nagenoeg een gelijk aantal empirische en theoretische artikels. Het percentage etnografische artikels lag met 12% het hoogst van alle tijdschriften.

Figuur 12: Verdelling over categorieën in *Organization Studies*

De verdeling is vergelijkbaar met die in *Journal of Management Studies* met uitzondering van de categorie *aanvullend*, die beduidend groter is. Verder zien we een relatief groot aandeel van literatuurstudies, hetgeen niet verwonderlijk hoeft te zijn gezien het grote aandeel (51%) theoretische artikels. Ook de gekende grote vierde categorie (*marginaal*) komt hier terug.

Figuur 13: Verdeling over onderzoeksdoelen in Journal of Management Studies

Het patroon dat hier opgemerkt wordt is zeer gelijkaardig aan dat in *Administrative Science Quarterly*. Toch kunnen we hier ook zien dat er proportioneel meer verklarende artikels zijn dan in het voorgenoemde tijdschrift.

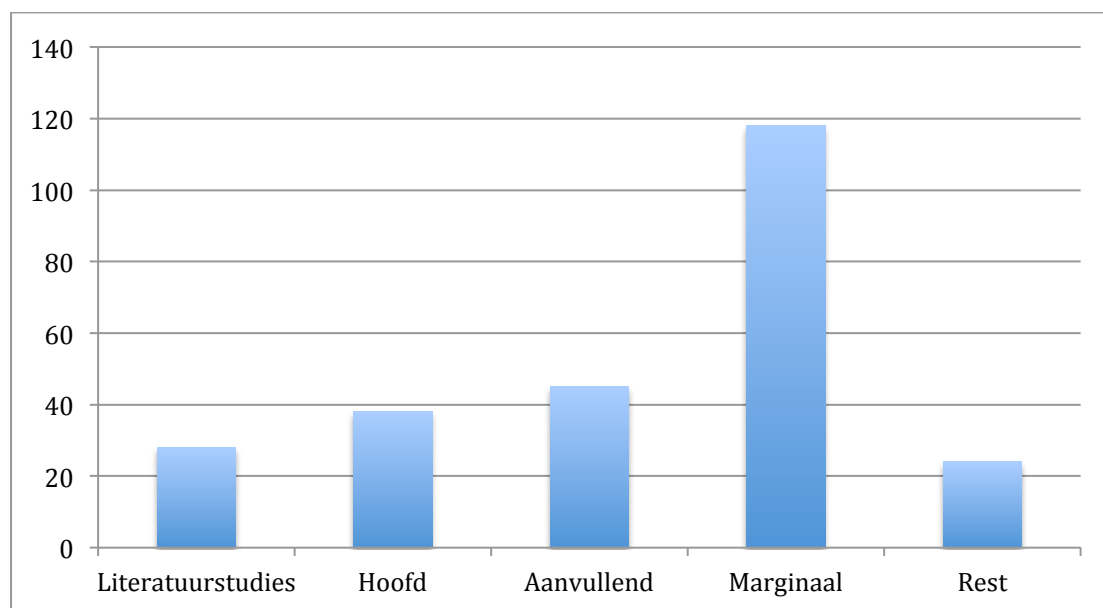
Tabel 5: Verband tussen categorieën en doelen in Organization Studies

	Verkennend	Beschrijvend	Verklarend
Hoofd	3	5	0
Aanvullend	8	10	3
Marginaal	13	15	6

Organization Studies bevatte het grootste aantal etnografische artikels (12%). We zien voor de drie categorieën een gelijkaardig patroon. De categorie *marginaal* omvat voor elk onderzoeksdoel het hoogste aandeel. Toch zien we ook een aanzienlijk aantal artikels opduiken in de categorie *aanvullend*.

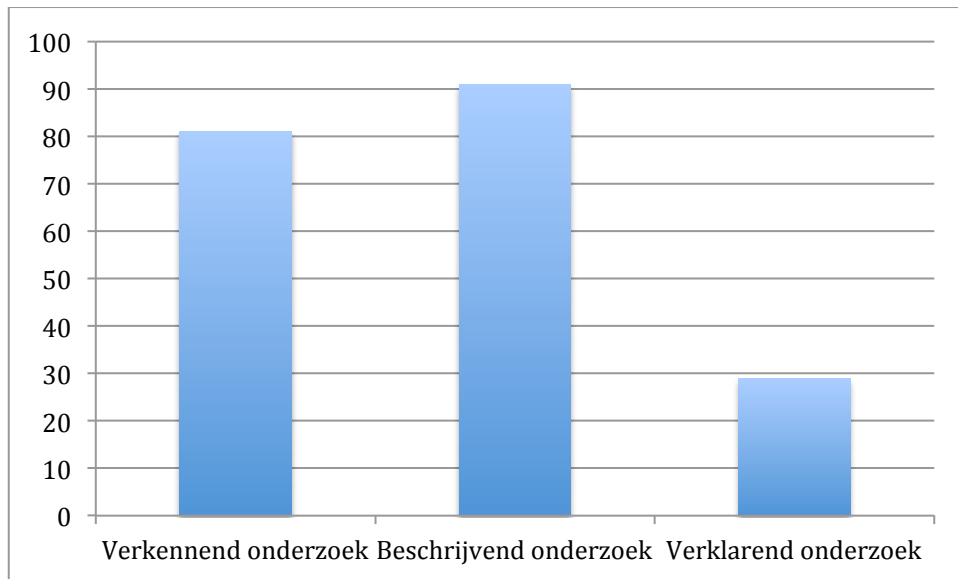
5.3 Algemene verdeling over de categorieën

We starten dit onderdeel met een weergave van de grootte van elke categorie.

Figuur 14: Algemene verdeling over categorieën

Wat meteen in het oog springt, is de omvang van de categorie *marginiaal*. Er werden dus erg veel artikels geïdentificeerd waar louter sprake was van observatie, al dan niet in combinatie met participierend interviewen, als marginale methode. Twee categorieën die wat betreft omvang kort bij elkaar liggen, zijn de twee categorieën die draaien rond participerende observatie. Er zijn lichtjes meer artikels gevonden die participerende observatie als een aanvullende methode gebruiken. De twee kleinste categorieën zijn voor dit onderzoek ook de minst interessante: literatuurstudies en overige artikels.

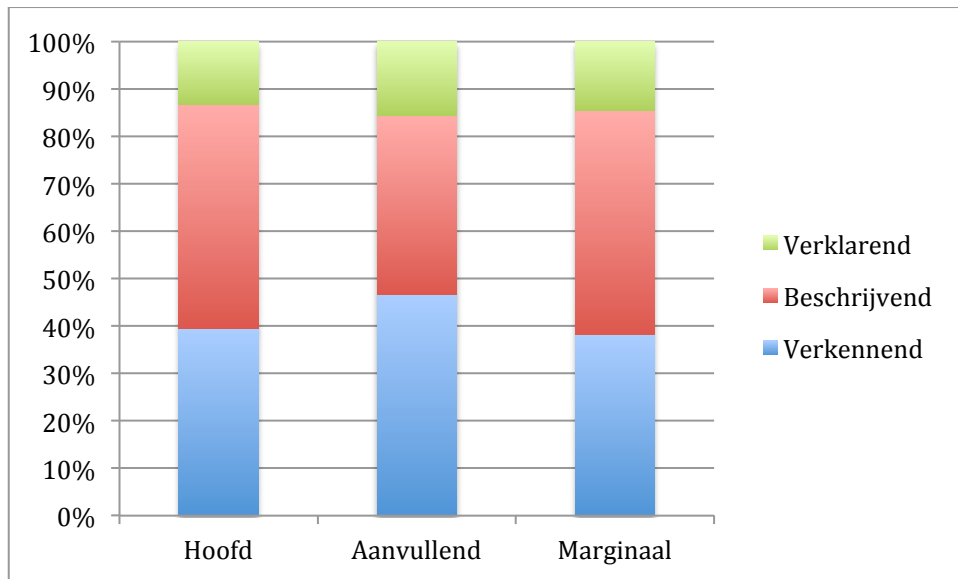
Figuur 15: Algemene verdeling over onderzoeksdoelen

Over alle tijdschriften heen wordt etnografie het meest gebruikt om verkennend en beschrijvend onderzoek te voeren. Verklarend onderzoek wordt duidelijk het minst gebruikt, terwijl beschrijvend onderzoek met een kleine voorsprong de kroon spant.

Tabel 6: Algemeen verband tussen categorieën en onderzoeksdoelen

	Verkenkend	Beschrijvend	Verklarend	Totaal
Hoofd	15 (39,47%)	18 (47,37%)	5 (13,16%)	38
Aanvullend	21 (46,67%)	17 (37,78%)	7 (15,55%)	45
Marginaal	45 (38,13%)	56 (47,46%)	17 (14,41%)	118

De relatie tussen de drie belangrijkste categorieën voor dit onderzoek en de onderzoeksdoelen kan ons reeds veel vertellen. Een eerste opmerking die we kunnen maken, is dat het beschrijvend onderzoek waar van observeren en/of participierend interviewen gebruik gemaakt wordt de grootste categorie vormt met 56 artikels. Het verklarend aantal studies per categorie is proportioneel ongeveer hetzelfde voor de drie categorieën. Verder zien we de typische totale verdeling terugkomen bij de categorieën *hoofd* en *marginaal*. Categorie 3 (*aanvullend*) heeft een licht overwicht van verkennende studies.

Figuur 16: Algemene verdeling over onderzoeksdoelen per categorie

In bovenstaande figuur wordt de voorgaande tabel grafisch voorgesteld. Elke categorie werd herleid tot hetzelfde niveau. Hier zien we dat de verdeling van de onderzoeksdoelen gelijkaardig is voor de drie categorieën, enkel de categorie *aanvullend* is ietwat atypisch verdeeld.

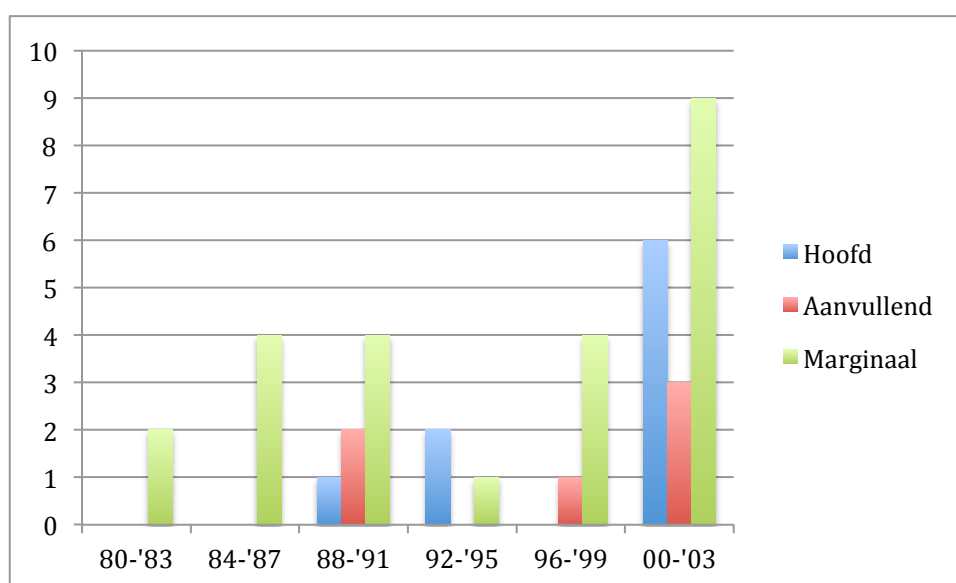
Tabel 7: Overzicht van verdeling over categorieën

	Literatuur- studies	Hoofd	Aanvullend	Marginaal	Rest
Academy of Management Journal	0,00%	21,95%	14,63%	58,54%	4,88%
Administrative Science Quarterly	0,00%	32,50%	15,00%	50,00%	2,50%
Journal of Management Studies	17,24%	9,20%	13,79%	49,43%	10,34%
Organization Studies	13,95%	9,30%	24,42%	39,53%	12,79%

In deze tabel wordt een overzicht gegeven van de relatieve verdeling van de artikels over de categorieën per tijdschrift. De opvallendste getallen werden aangeduid. Zo is te zien dat *Academy of Management Journal* het grootste percentage artikels (58,5%) uit de categorie *marginiaal* bevat. In is het hoogste percentage (32,5%) van de meest etnografische categorie (*hoofd*) terug te vinden. *Journal of Management Studies* sprong dan weer in het oog vanwege het hoge percentage literatuurstudies (17%). *Organization Studies*, tot slot, bevat het hoogste percentage artikels van de categorie *aanvullend* (24,5%). Verder is het overwicht van de Amerikaanse tijdschriften in de hoofdcategorie opvallend, terwijl het in de categorie *aanvullend* net omgekeerd is. Daarnaast komt hier ook terug dat de restcategorie in de Amerikaanse tijdschriften klein is en dat die van de literatuurstudies zelfs onbestaande is. Het percentage literatuurstudies en restartikels in de Europese tijdschriften ligt beduidend hoger (ongeveer 27% in beide tijdschriften).

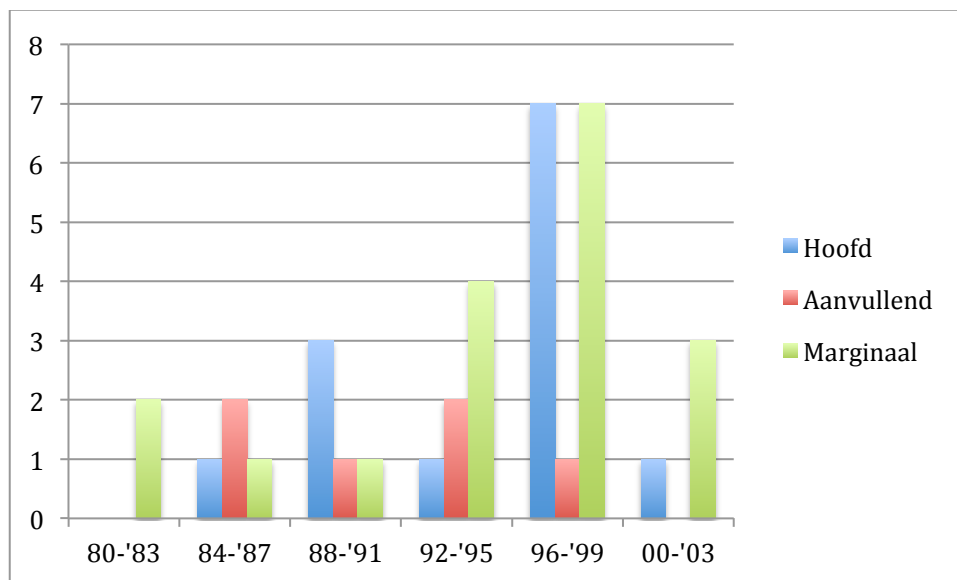
5.4 Longitudinaal onderzoek

Om deze longitudinale analyse te verrichten werd ervoor geopteerd om de periode tussen 1980 en 2003 op te delen in zes stukken van vier jaar. We starten deze longitudinale analyse met een schetsing van de evolutie van de categorieën *hoofd*, *aanvullend* en *marginiaal* van elk tijdschrift apart.

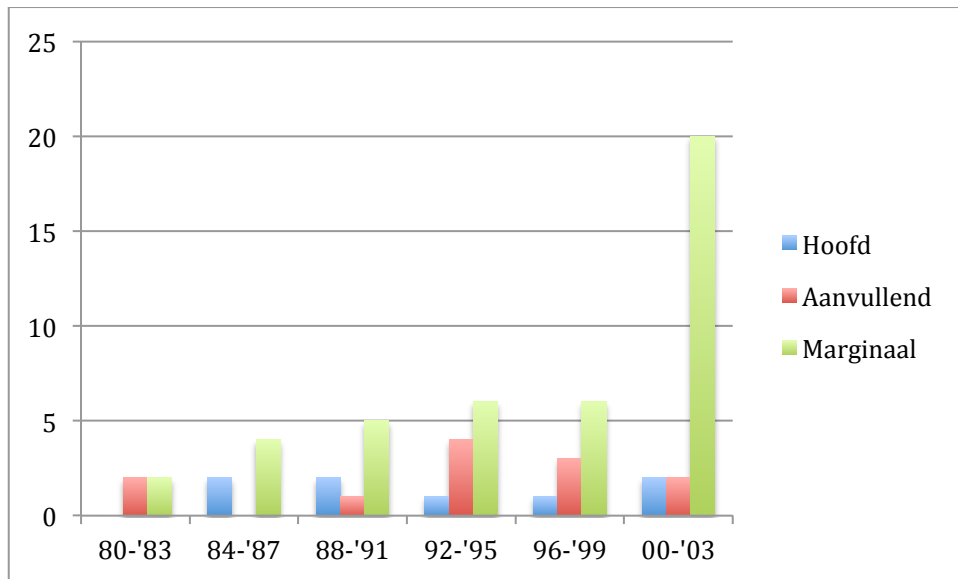
Figuur 17: Evolutie van categorieën in *Academy of Management Journal*

Om te beginnen zien we in *Academy of Management Journal* voor beide categorieën van studies waar gebruik gemaakt wordt van participerende observatie (*hoofd* en *aanvullend*) slechts drie periodes waar ze voorkomen. In de twee eerste periodes komt zelfs geen van beide eenmaal voor. Wat wel opvalt, is dat alle drie de categorieën pieken in de laatste periode.

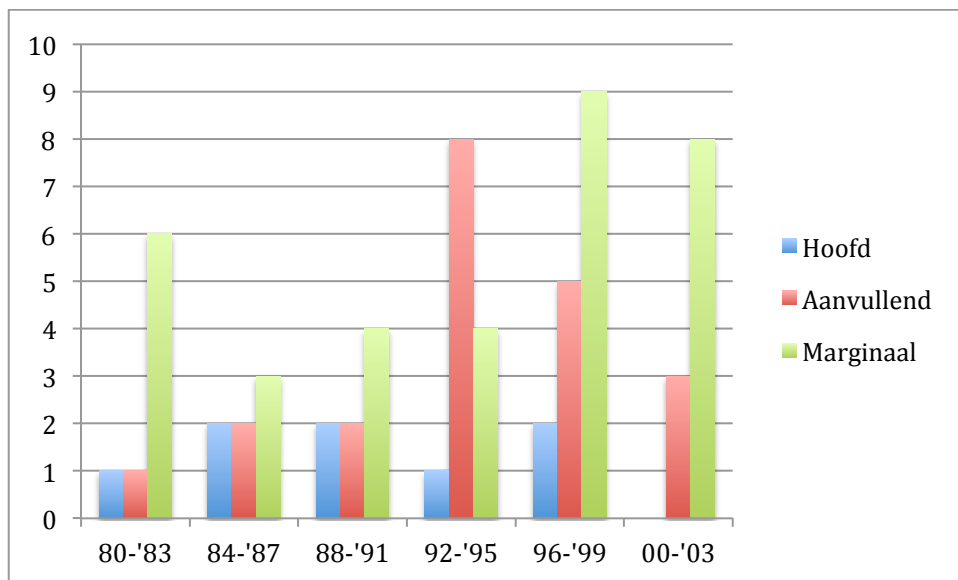
Figuur 18: Evolutie van categorieën in Administrative Science Quarterly

Ook in *Administrative Science Quarterly* zien we geen duidelijke positieve, dan wel negatieve, evolutie. Ook hier is geen van beide categorieën waar participerende observatie een rol speelt (*hoofd* en *aanvullend*), te bespeuren in de eerste periode. Wel merken we een piek op van de categorieën *hoofd* en *marginaal* in de periode 1996-1999.

Figuur 19: Evolutie van categorieën in *Journal of Management Studies*

In *Journal of Management Studies* zien we geen patroon in de evolutie van artikels waar participerende observatie gebruikt wordt. Wel evolueren de artikels op basis van observatie en/of participerende interviews (*marginaal*) in positieve zin, met een uitzonderlijk hoogtepunt in de laatste periode.

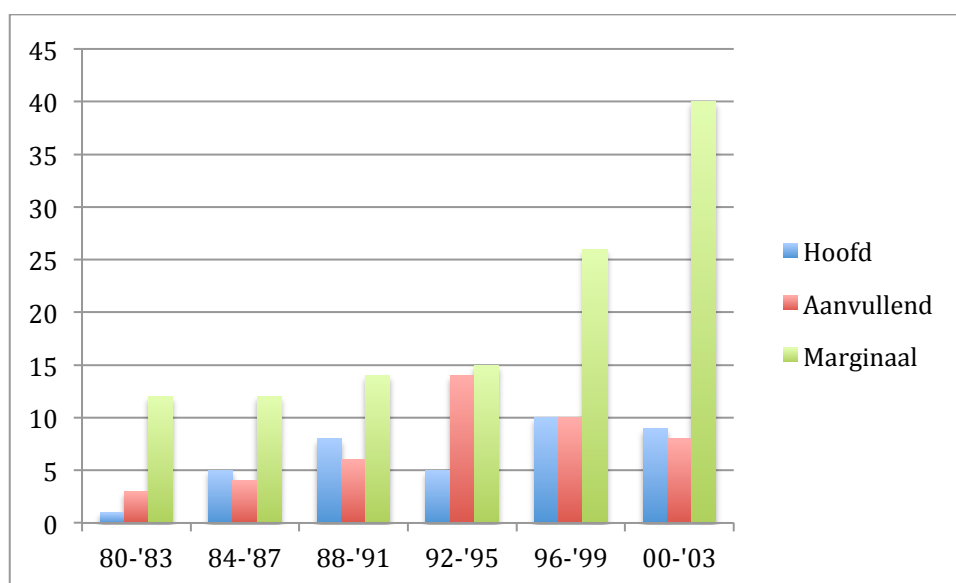

Figuur 20: Evolutie van categorieën in *Organization Studies*

De artikels die gebruik maken van participerende observatie als hoofdmethode (*hoofd*) houden in *Organization Studies* een nagenoeg constant, doch laag, pijl aan. De categorie waar participerende observatie niet de belangrijkste methode is (*aanvullend*), evolueert van 1980 tot 1995 in positieve zin met een piek op het

einde. Na die periode zakt de publicatie van dergelijke artikels echter terug. De vierde categorie (*marginaal*) gaat op het begin wat op en neer, maar bereikt in de laatste twee periodes wel hoogtepunten.

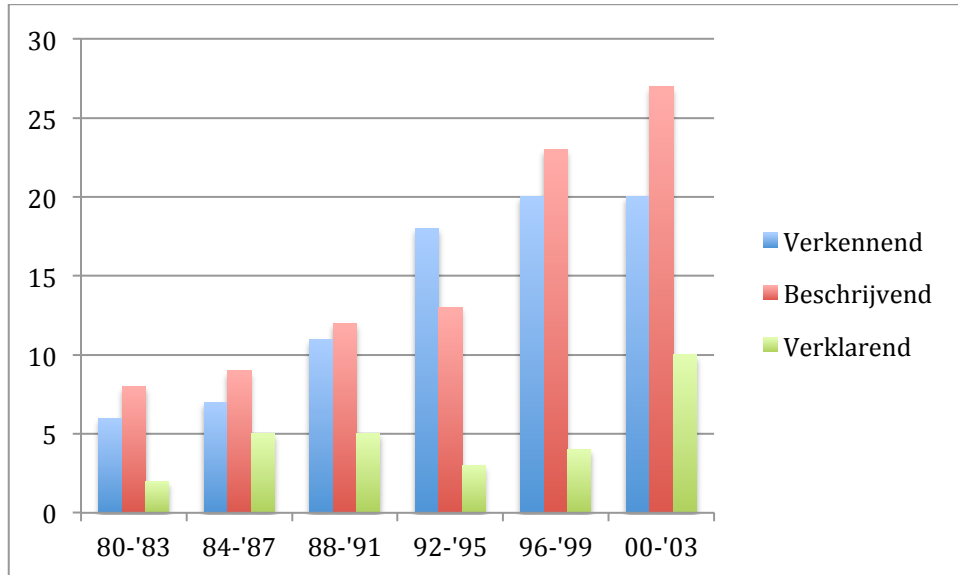
We hebben nu de evolutie van de methode in elk tijdschrift apart onder de loep genomen. We zagen daar echter geen duidelijke patronen terugkeren. Om die reden bekijken we nu de algemene evolutie van de drie categorieën.

Figuur 21: Algemene evolutie van categorieën

Wat meteen opvalt is de trage stijging in de vier eerste periodes van artikels die gebruik maken van observatie en/of participierend interviewen (*marginaal*). Vanaf 1996 schiet dat echter spectaculair de hoogte in, met een absoluut hoogtepunt in de laatste periode. De artikels die participerende observatie niet als hoofdmethode gebruiken (*aanvullend*) nemen in aantal toe sinds het begin van de meting tot 1995. Vanaf de vijfde periode daalt de publicatie van zulke artikels tot het einde van de meting. Wat de artikels betreft die participerende observatie als hoofdmethode gebruiken (*hoofd*), zien we geen duidelijk patroon. We merken wel een stijging in de eerste drie periodes, maar vervolgens zakt hun aantal terug weg om daarna terug te stijgen.

Tot slot bekijken we hoe het soort onderzoek over de jaren heen veranderd is. Dit is vooral interessant om te kijken of de onderzoeksdoelen die samenhangen met etnografisch onderzoek veranderd zijn.

Figuur 22: Algemene evolutie van onderzoeksdoelen

We zien voor zowel verkennend als beschrijvend onderzoek een duidelijke stijging. Deze neemt voor het verkennend onderzoek in de laatste jaren af. Het beschrijvend onderzoek stijgt juist feller in die periode om als koploper te eindigen. De evolutie van verklarend onderzoek is niet geheel stijgend of dalend, wel zien we een hoge piek op het einde van de meetperiode.

Hoofdstuk IV: Conclusies

Deze masterproef had tot doel een antwoord te vinden op de centrale onderzoeksvraag: *Hoe wordt etnografie als methode gebruikt in managementonderzoek?* Het was in het bijzonder van belang tot een goede sluitende categorisering te komen. Door het uitvoeren van een grondige literatuurstudie werd getracht om zo veel mogelijk informatie te vergaren rond etnografie. Zodoende konden de categorieën met voldoende achtergrondinformatie opgesteld worden. Vier top managementtijdschriften (*Academy of Management Journal, Administrative Science Quarterly, Journal of Management Studies en Organization Studies*) werden onder de loep genomen en dan in het bijzonder de etnografische artikels die ze publiceerden tussen 1980 en 2003. De conclusies van deze studie worden in wat volgt besproken. Aansluitend zullen ook de implicaties hiervan uiteengezet worden. Deze studie wordt afgesloten met een kritische noot met de bespreking van de limieten van het onderzoek.

6.1 Algemene conclusie

De verkennende literatuurstudie gaf me reeds een goed inzicht in wat de verschillende categorieën konden inhouden. Iets wat zeer snel naar voor kwam was het belang van immersie in het veld. De categorieën werden opgesteld met die significantie in het achterhoofd. Bij het uiteindelijke begin van de analyse van de databank werd eveneens snel duidelijk dat niet alle artikels als etnografisch konden geassocieerd worden. Deze werden allen ondergebracht in een aparte categorie. Aangezien deze studie draait rond empirische artikels werden ook de theoretische artikels geweerd uit het onderzoek.

De eerste deelvraag luidde: *Welke soorten etnografisch onderzoek worden in managementonderzoek gehanteerd?* Deze werd beantwoord door de overgebleven artikels op zulk een manier te classificeren dat ze iets zouden vertellen over het gebruik van etnografie in de periode 1980-2003. Door eerst een ruwe classificering op te stellen en vervolgens herhaaldelijk kleine aanpassingen door te voeren, werd uiteindelijk tot een indeling gekomen waar

elk overgebleven artikel aan toegewezen kon worden. De categorieën, die eerder reeds uitvoerig besproken werden, hangen sterk samen met de immersie in het veld van de onderzoeker. In dalende mate van immersie zijn dat *hoofd*, *aanvullend* en *marginaal*.

Om voldoende aansluiting te vinden met de tweede deelvraag, werd beslist de gevonden categorieën in een tabel tegenover de onderzoeksdoelen van Yin (2009) te zetten: *verkennend*, *beschrijvend* en *verklarend*. Zodoende moesten er bevindingen aan het licht komen die me zouden toelaten een uitspraak te doen waarom de auteurs etnografie gebruiken en of die reden veranderd is over de beschouwde periode.

Dat brengt ons bij de tweede deelvraag: *Hoe is het gebruik van de methode veranderd over de jaren heen (1980-2003)?* Om deze vraag te beantwoorden, werd ervoor geopteerd om eerst een individuele en algemene analyse te doen. Daarna werd de longitudinale studie uitgevoerd, die ons een antwoord bood op de tweede deelvraag.

Het doel van de individuele analyses was een eerste inzicht te krijgen in de verdeling van de artikels over de onderscheidde categorieën en de verschillende onderzoeksdoelen. Wat duidelijk naar voor kwam in deze eerste analyse is het overwicht van de verkennende en beschrijvende studies. Bij elk van de vier tijdschriften bleef het verklarend onderzoek eerder op de achtergrond. Verder kunnen we ook zeggen dat de categorie *marginaal*, waar observeren en/of participierend interviewen gebruikt worden naast andere methodes, de grootste is in de vier journaals.

De algemene analyse toont nogmaals wat we reeds konden zien bij de individuele analyses. Beschrijvend en verkennend onderzoek zijn de grootste onderzoeksdoelen, verklarend onderzoek wordt weinig gebruikt in de artikels. Daarnaast zijn de artikels die naast andere methodes gebruik maken van observatie en/of participierend interviewen (*marginaal*) het meest vertegenwoordigd in de databank. Zij worden op aanzienlijke afstand gevolgd

door de artikels waar participerende observatie als aanvullende methode gebruikt wordt. De derde grootste groep is die van de artikels met participerende observatie als belangrijkste methode (*hoofd*). Een laatste analyse die in dit deel gedaan werd, is de tabel waarin de onderzoeksdoelen tegenover de categorieën staan. Voor elk van de drie categorieën vertegenwoordigt verklarend onderzoek een proportioneel gelijkaardig gedeelte. We kunnen stellen dat dat onderzoeksdoel in alle categorieën weinig gebruikt wordt. Beschrijvend onderzoek werd zowel in de artikels met participerende observatie als hoofdmethode (*hoofd*) als in de artikels gebaseerd op observeren en/of participerend interviewen (*marginaal*) als grootste doel geïdentificeerd. In de artikels waar participerende observatie niet als belangrijkste methode gebruikt werd (*aanvullend*), was verkennend onderzoek de grootste. Doch behoeft dit enige nuance, daar de verschillen zeer klein zijn. We onthouden vooral dat etnografie niet veel gebruikt wordt om verklarend onderzoek te voeren. De andere twee onderzoeksdoelen, verkennend en beschrijvend, worden daarentegen met deze methode wel nagestreefd.

We komen nu tot de longitudinale studie om een antwoord te formuleren op de tweede deelvraag: *Hoe is het gebruik van de methode in management veranderd over de jaren heen (1980-2003)?* We konden meteen zien dat het aantal etnografische artikels over de periode 1980-2003 steeds in stijgende lijn gegaan is, zowel absoluut als relatief. Dit is een zeer interessante vondst en bevestigt de heropleving na de jaren '70 en '80 die we bij Van Maanen (1998) reeds zagen. Toch behoeft ook dit cijfer enige nuance, daar de methode over de hele periode nog steeds een weinig gebruikte methode blijkt te zijn (gaande van 3 tot 12 procent van het totaal aantal artikels). De tijdschriften zien de methode wellicht nog steeds als een ondergeschikte methode, al gaat ze er wel op vooruit in aantal.

Na elk tijdschrift apart geanalyseerd te hebben, is er een algemene schets gemaakt van de evolutie van etnografische artikels. De minst etnografische artikels, uit de categorie *marginaal*, stegen het spectaculairst met een enorme vooruitgang op het einde van de metingen. Van een boom waarover Anderson (1999) het had, kunnen we dus zeker spreken als het gaat om artikels die naast

andere methodes van observatie en/of participierend interviewen gebruik maken. De evolutie van de andere categorieën is niet zo eenduidig. Van Maanen (1998) beschreef in zijn studie een stijging van het aantal etnografische artikels van 1980 tot 1995. Voor de meest etnografische artikels, met participerende observatie in de hoofdrol, klopt dit niet. Er is immers geen sprake van een eenduidige stijging. Wanneer we de artikels waar participerende observatie als aanvullende methode gebruikt wordt, ook in rekening nemen, klopt de bevinding echter wel. Wanneer ook de vierde categorie (*marginaal*) in beschouwing wordt genomen, wordt dit evenzeer bevestigd.

Dan rest ons enkel nog de evolutie van het soort onderzoek in de beschouwde periode. Over de hele lijn zien we een licht overwicht van beschrijvend onderzoek ten opzichte van verkennend onderzoek, behalve in de periode 1992-1995. We zien dat in die periode de verkennende artikels sterk groeien, terwijl de beschrijvende artikels dat niet doen. Het omgekeerde gebeurt tussen 1996 en 1999, het beschrijvend onderzoek gaat er dan in aantal spectaculair op vooruit om terug de meest gebruikte methode te worden. Proportioneel is het aantal verklarende artikels in de periode 1984-1987 het grootst. Daarna fluctueert dat aantal met dalen tijdens de periodes 1992-1995 en 1996-1999.

We kunnen dus stellen dat er een algemene stijging is van het aantal artikels waar gebruik gemaakt wordt van etnografisch onderzoek tijdens de periode 1980-2003. We zien echter dat deze stijging vooral toe te schrijven is aan de boom van de minst etnografische artikels, categorie *marginaal*, tussen 1996 en 2003. De evolutie van de andere twee categorieën is immers niet zo eenduidig. Dat zou erop kunnen wijzen dat kwalitatieve methodes, en etnografie in het bijzonder, nog steeds niet het aanzien genieten van hun kwantitatieve tegenhangers (Goodrick, 2002). Wanneer onderzoekers etnografie gaan gebruiken, passen ze het dus in de lichtste vorm toe, uit vrees dat het artikel niet gepubliceerd zou worden. Tot slot onthouden we dat etnografie bij voorkeur in beschrijvend onderzoek gebruikt wordt, kort gevolgd door verkennend onderzoek.

Wanneer we de Amerikaanse en de Europese tijdschriften met elkaar vergelijken, zijn er verschillende bevindingen. Uit de tabellen met de relatieve verdeling van de categorieën per tijdschrift kunnen we afleiden dat er procentueel meer Amerikaanse artikels kunnen geclassificeerd worden onder de hoofdcategorie. Bij de categorie *aanvullend* waren er dan weer meer artikels uit een van de twee Europese tijdschriften te vinden. Er kan dus gesteld worden dat in de Amerikaanse tijdschriften etnografie weinig gepubliceerd wordt (3 en 5% etnografische artikels). Wanneer de etnografische studies op basis van participerende observatie echter wel gepubliceerd worden, komen ze in hun puurste vorm voor (met participerende observatie als hoofdmethode). Dit wijst erop dat de Amerikaanse tijdschriften, ondanks hun selectief gedrag, de voorkeur geven aan pure kwalitatieve studies. Voor de Europese tijdschriften geldt het omgekeerde: etnografische studies worden hier meer gepubliceerd (8 en 12% etnografische artikels). We kunnen dus stellen dat men hier minder selectief te werk gaat en er dus ook een aanzienlijk aantal artikels wordt opgenomen waarin participerende observatie als een ondersteunende methode gebruikt wordt. Voor de categorie *marginiaal* kan geen uitspraak gedaan worden, daar de verschillen te klein zijn. Wel kan gesteld worden dat in beide gevallen die categorie de meest dominante is. Een tweede punt dat uit de vergelijkende tabel kan gehaald worden, is het feit dat er opvallend veel uitval (*restcategorie*) was bij de Europese tijdschriften. Er waren eveneens relatief veel literatuurstudies te vinden. Het omgekeerde zagen we bij de Amerikaanse studies: daar waren opvallend weinig restartikels te vinden en zelfs geen literatuurstudies.

Ten slotte wordt nog kort een kritische noot besproken. Uit de definitie van etnografie blijkt dat etnografie zonder problemen als een beschrijvende, haast verhalende, methode kan omschreven worden. Toch zou etnografie evengoed kunnen dienen als een verkennende methode, om iets totaal nieuws te exploreren. We denken daarbij aan het oorspronkelijke gebruik in de antropologie om vreemde volkeren te bestuderen. Aangezien etnografie steeds vanuit een holistisch perspectief tracht te handelen, is het misschien ook niet verkeerd te stellen dat men met etnografie een fenomeen wil verklaren. Men bekijkt immers alles, inclusief de context, hetgeen de ideale positie lijkt om iets

te verklaren. Toch wordt, volgens dit onderzoek, etnografie niet voor elk onderzoeksdoel evenveel gebruikt. Verklarend onderzoek vormt immers een minderheid ten opzichte van verkennend en beschrijvend onderzoek. Skeggs (1998) klaagt in haar artikel aan dat etnografie te weinig gebruikt wordt en dan in het bijzonder om fenomenen te verklaren. De onderzoeker pleit voor een verhoogd gebruik van verklarend onderzoek en zegt zelfs dat etnografie de methode bij uitstek is daarvoor. In de laatste periode (2000-2003) van het longitudinaal onderzoek zien we een heropleving van het aantal verklarende etnografische artikels. Verder onderzoek is echter nodig om te kijken of die positieve trend zich doorzet.

Tot slot wort hier nog een mogelijke reden vermeld voor het lage gebruik van etnografie om verklarend onderzoek te voeren. Het overtuigingsperspectief heeft een niet te onderschatten belang, het is immers cruciaal dat het artikel gelezen wordt door *peers*, opdat het ook een kans krijgt op publicatie. Van Maanen (1989) zegt zelfs dat het overtuigen van een lezer over de validiteit van het onderzoek niet enkel afhangt van het gebruik van de juiste theorie en methodes, maar ook van een zekere literaire flair. Ook Yin (2009) maakt gewag van de noodzaak een schrijfstijl te hanteren die de lezer uitdaagt om steeds meer te lezen. Deze studies wijzen erop dat er meer nodig is dan louter een goed onderzoek, de potentiële lezers moeten ook daadwerkelijk overtuigd worden en geboeid blijven. Golden-Biddle en Locke (1993) beschrijven in hun studie hoe etnografische teksten geschreven kunnen worden opdat de overtuigingskracht zou toenemen. Er moet volgens hen over drie criteria gewaakt worden bij het schrijven van etnografische artikels: authenticiteit, geloofwaardigheid en kritisch zijn. Daarnaast is ook de keuze van een geschikt onderzoeksdoel (Yin, 2009) zeer belangrijk. Zoals Skeggs (1998) reeds vermeldde, was het op het einde van de vorige eeuw niet eenvoudig om etnografisch onderzoek gepubliceerd te krijgen, laat staan verklarend etnografisch onderzoek. Een mogelijke reden is dat top managementtijdschriften te weinig vertrouwen hebben in het subjectieve karakter van etnografie en het bijgevolg slechts zelden selecteren wanneer het een fenomeen tracht te verklaren.

6.2 Bijdrage aan bestaande academische literatuur

Een eerste belangrijke bijdrage aan de huidige literatuur is het verkregen inzicht in de evolutie van de etnografische methode over een kwart eeuw. We zagen dat top managementtijdschriften steeds vaker etnografische artikels publiceerden. Door die verhoogde kans op publicatie zullen onderzoekers misschien meer geneigd zijn om etnografisch onderzoek te verrichten. Dit zal uiteindelijk een positief effect hebben op de kwaliteit van de studies. Natuurlijk zal deze studie daar niet alleen voor zorgen, maar in combinatie met andere onderzoeken die het fenomeen bevestigen, kan er wel een stap in die richting gezet worden.

Een andere relevante bijdrage is het gebruik van etnografische studies. Door dit onderzoek krijgt de lezer een inzicht in de redenen waarom etnografisch onderzoek gebruikt wordt. De meest gebruikte onderzoeksdoelen binnen etnografisch onderzoek zijn immers beschrijvend en verkennend. Die bevinding kan in combinatie met het voorgaande interessant zijn wanneer een onderzoeker beslist welke methodes hij wil gebruiken.

6.3 Limieten en veronderstellingen van dit onderzoek

Zoals elk onderzoek heeft ook deze literatuurstudie zijn grenzen en beperkingen. De belangrijkste grens is ongetwijfeld de tijd. Aangezien er slechts een beperkte periode beschikbaar was om deze literatuurstudie te doen, moest het onderzoek beperkt worden. Ten eerste kon er slechts een beperkt aantal jaren in kaart gebracht worden, namelijk van 1980 tot 2003. Nog een relevante beperking zijn het aantal tijdschriften. Het is onmogelijk om alle grote managementtijdschriften te onderzoeken en om die reden werden er, in overleg met mijn promotor en copromotor, vier geselecteerd. Verder is het eveneens onhaalbaar om alle artikels volledig te lezen. Daarom werd er besloten zich te beperken tot het lezen van de *abstract*, inleiding en methodologie. Bij twijfel werden extra stukken van het artikel doorgenomen. Door deze methode wordt hoogstwaarschijnlijk de grote meerderheid van artikels correct geïdentificeerd, maar het valt niet te ontkennen dat er mogelijk toch enkele artikels door de mazen van het net glippen.

Lijst van de geraadpleegde werken

- Anderson, L. (1999). The open road to ethnography's future. *Journal of Contemporary Ethnography*, 28, pp. 451-459.
- Babbie, E. (2010). *The practice of social research* (12th ed.). Geraadpleegd op <http://www.books.google.com/>
- Barley, S. R. (1986). Technology as an occasion for structuring: Evidence from observations of CT scanners and the social order of radiology departments. *Administrative Science Quarterly*, 31, pp. 78-108.
- Blaikie, N. (2009). *Designing social research*. Geraadpleegd op <http://www.books.google.com/>
- Blomberg, J., & Karasti, H. (2013). Reflections on 25 years of ethnography in CSCW. *Computer Supported Cooperative Work*, 22, pp. 373-423.
- Blumer, H. (1986). *Symbolic interactionism: Perspective and method*. Geraadpleegd op <http://www.books.google.com/>
- Bradbury H., & Bergmann Lichtenstein B. M. (2000). Relationality in organizational research: Exploring the space between. *Organization Science*, 11, pp. 551-564.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods* (4th ed.). Geraadpleegd op <http://www.books.google.com/>
- Bryman, A. (2007). Barriers to integrating quantitative and qualitative research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1, pp. 8-22.
- Callahan, J. L. (2002). Masking the need for cultural change: The effects of emotion structuration. *Organization Studies*, 23, pp. 281-297.
- Clair, R. P. (2003). *Expressions of ethnography*. Geraadpleegd op: <http://www.sunypress.edu/>
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (2nd ed.). Geraadpleegd op: <http://www.books.google.com/>
- Creswell, J.W., Tashakkori, A. (2007). Developing publishable mixed methods manuscripts. *Journal of Mixed Methods Research*, 1, pp. 107-111.
- Czarniawska-Joerges, B. (1989). The wonderland of public administration reforms. *Organization Studies*, 10, pp. 531-548.

- Dalton, M. (1959). *Men who manage: fusions of feeling and theory in administration*. New York, NY: John Wiley.
- Dutton, J. E., & Dukerich, J. M. (1991). Keeping an eye on the mirror: Image and identity in organizational adaptation. *Academy of Management Journal*, *34*, pp. 517-554.
- Eisenhardt, K. (1989). Building theories from case study research. *Academy of Management Review*, *14*, pp. 532-550.
- Eisenhardt, K., & Graebner M. (2007). Theory building from cases: opportunities and challenges. *Academy of Management Journal*, *50*, pp. 25-32.
- Emerson, R. M. (1987). Four ways to improve the craft of fieldwork. *Journal of Contemporary Ethnography*, *16*, pp. 69-89.
- Fine, G. A. (1996). Justifying work: Occupational rhetorics as resources in restaurant kitchen. *Administrative Science Quarterly*, *41*, pp. 90-115.
- Glaser, B., & Strauss, A. (2012). *The discovery of grounded theory* (7th ed.). Geraadpleegd op: <http://www.books.google.com/>
- Golden-Biddle, K., & Locke, K. (1993). Appealing work: An investigation of how ethnographic texts convince. *Organization Science*, *4*, pp. 595-616.
- Hammersley, M. (1992). What's wrong with ethnography? Geraadpleegd op <http://www.books.google.com>
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (2007). *Ethnography: Principles in practice* (3th ed.). Geraadpleegd op: <http://www.amazon.com/>
- Hegelund, A. (2005). Objectivity and subjectivity in the ethnographic method. *Qualitative Health Research*, *15*, pp. 647-668.
- Hodson, R. (1998). Organizational ethnographies: An underutilized resource in the sociology of work. *Social Forces*, *76*, pp. 1173-1208.
- Huby, G., Harries, J., & Grant, S. (2011). Contributions of ethnography to the study of public services management. *Public Management Review*, *13*, pp. 209-225.
- Human, S. E., & Provan, K. G. (1997). An emergent theory of structure and outcomes in small-firm strategic manufacturing networks. *Academy of Management Journal*, *40*, pp. 368-403.
- Kelly, D, & Gibbons, M. (2008). Ethnographies: The good, the bad and the ugly. *Journal of Medical Marketing*, *8*, pp. 279-285.

- Kets de Vries, M. F. R., & Miller, D. (1987). Interpreting organizational texts. *Journal of Management Studies*, 24, pp. 233-247.
- Kosso, P. (2011). *A summary of scientific method*. doi:10.1007/978-94-007-1614-8
- Kunda, G. (2006). *Engineering culture: Control and commitment in a high-tech corporation* (2nd ed.). Geraadpleegd op: <http://www.books.google.com/>
- Long, R. J. (1980). Job attitudes and organizational performance under employee ownership. *Academy of Management Journal*, 23, pp. 726-737.
- Malinowski, B. (1929). *The sexual life of savages in north-western Melanesia: an ethnographic account of courtship, marriage and family life among the natives of the Trobriand Islands, British New Guinea*. Geraadpleegd op: <https://ia700405.us.archive.org/7/items/sexuallifeofsava00mali/sexual-lifeofsava00mali.pdf/>
- Melhuus, M., Mitchell, J. P., & Wulff, H. (2012). *Ethnographic practice in the present*. Geraadpleegd op: <http://www.books.google.com/>
- Miles, J. A. (2012). *Management and organization theory*. Geraadpleegd op: <http://www.books.google.com/>
- Monahan, T., & Fisher, T. A. (2010). Benefits from 'observer effects': lessons from the field. *Qualitative Research*, 10, pp. 357-376.
- Morrill, C., & Fine, G. A. (1997). Ethnographic contributions to organizational sociology. *Sociological Methods & Research*, 25, pp. 424-451.
- Myers, M. D. (2013). *Qualitative research in business and management* (2nd ed.). Geraadpleegd op <http://www.books.google.com/>
- Peoples, J., & Bailey, G. (2011). *Humanity: An introduction to cultural anthropology* (9th ed.). Geraadpleegd op: <http://www.books.google.com/>
- Piekkari, R., & Welch, C. (2011). *Rethinking the case study in international business and management research*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Roethlisberger, F. J. and Dickson, W. J. (1939). *Management and the worker*. Geraadpleegd op: <http://www.books.google.com/>
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2009). *Research methods for business students* (5th ed.). Geraadpleegd via <http://www.books.google.com/>
- Seabra Lopes, D., & Durão, S. (2011). Ethnography beyond anthropology: potentials and problems. *Social Anthropology*, 19, pp. 520-527.

- Skeggs, B. (1998). Seeing differently: Ethnography and explanatory power. *Australian Educational Researcher*, 26, pp. 33-53.
- Spradley, J.P., (1980). *Participant observation*. New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.
- Spradley, J.P., (1979). *The ethnographic interview*. Geraadpleegd op <http://www.amazon.com/>
- Strauss, A. I. (1982). Interorganizational negotiation. *Urban Life*, 11, pp. 350-361.
- Sturdy, A., & Fleming, P. (2003). Talk as technique – A critique of the words and deeds distinction in the diffusion of customer service cultures in call centres. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 753-773.
- Trainor, A. & Graue, E. (2013). *Reviewing qualitative research in the social sciences*. Geraadpleegd op <http://books.google.com/>
- Turner, B. A. (1983). The use of grounded theory for the qualitative analysis of organizational behaviour. *Journal of Management Studies*, 20, pp. 333-348.
- Van Maanen, J. (1989). Some notes on the importance of writing in organizational studies. In J.I. Cash and P.R. Lawrence (Eds.), *The information system research challenge: Qualitative research methods* (pp. 27-35). Geraadpleegd op <http://www.uio.no/studier/emner/matnat/ifi/INF9200/h12/readings/papers/VanMaanen3.pdf/>
- Van Maanen, J. (1998). Different strokes. In J. Van Maanen (Ed.), *Qualitative studies of organizations* (pp. 9-32). London, England: Sage.
- Van Maanen, J. (2011). *Tales of the field: On writing ethnography* (2nd ed.). Geraadpleegd op <http://books.google.com/>
- Vermeulen, H. F. (2008). *Early History of Ethnography and Ethnology in the German Enlightenment: Anthropological Discourse in Europe and Asia, 1710-1808* (PhD thesis, University of Leiden, Netherlands). Geraadpleegd op <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/13256/dissVermeulenSummary.pdf/>
- Watts, J. H. (2010). Ethical and practical challenges of participant observation in sensitive health research. *International Journal of Social Research Methodology*, 14, pp. 301–312.
- Wolcott, H. F. (1990). Making a study “more ethnographic”. *Journal of Contemporary Ethnography*, 19, pp. 44-72.

- Yakura, E. K. (2002). Charting time: timelines as temporal boundary objects. *Academy of Management Journal*, 45, pp. 956-970.
- Yehouda, S., Shrum, W., & Alon, S. (1994). Goodness concepts in the study of organizations: A longitudinal survey of four leading journals. *Organization Studies*, 15, pp. 753-776.
- Yin, R. (2009). *Case study research: design and methods* (4th ed.). Geraadpleegd op <http://www.books.google.com/>

Bijlage

Gebruikte bronnen voor het onderzoek

- Abdullah, S. R. S., & Keenoy, T. (1995). Japanese managerial practices in the Malaysian electronics industry: Two case studies. *Journal of Management Studies*, 32, pp. 747-766.
- Adler, P. A., & Adler, P. (1988). Intense loyalty in organizations: A case study of college athletics. *Administrative Science Quarterly*, 33, pp. 401-417.
- Altman, Y., & Baruch, Y. (1998). Cultural theory and organizations: Analytical method and cases. *Organization Studies*, 19, pp. 769-785.
- Alvesson, M. (1992). Leadership as social integrative action. A study of a computer consultancy company. *Organization Studies*, 13, pp. 185-209.
- Alvesson, M. (1994). Talking in Organizations: Managing identity and impressions in an advertising agency. *Organization Studies*, 15, pp. 535-563.
- Amabile, T. M., Patterson, C., Mueller, J., Wojcik, T., Odomirok, P. W., Marsh, M., & Kramer, S. J. (2001). Academic-practitioner collaboration in management research: A case of cross-profession collaboration. *Academy of Management Journal*, 44, pp. 418-431.
- Angus, L. B. (1993). Masculinity and women teachers at Christian brothers college. *Organization Studies*, 14, pp. 235-260.
- Antonacopoulou, E. P. (2001). The paradoxical nature of the relationship between training and learning. *Journal of Management Studies*, 38, pp. 327-350.
- Ashcraft, K. L. (1999). Managing maternity leave: A qualitative analysis of temporary executive succession. *Administrative Science Quarterly*, 44, pp. 240-280.
- Ashcraft, K. L. (2001). Organized dissonance: Feminist bureaucracy as hybrid form. *Academy of Management Journal*, 44, pp. 1301-1322.
- Babüroglu, O. N., & Ravn, I. (1992). Normative action research. *Organization Studies*, 13, pp. 19-34.

- Ball, K., & Wilson, D. C. (2000). Power, control and computer-based performance monitoring: Repertoires, resistance and subjectivities. *Organization Studies*, 21, pp. 539-565.
- Balogun, J., Sigismund Huff, A., & Johnson, P. (2003). Three responses to the methodological challenges of studying strategizing. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 197-224.
- Bansal, P., & Roth, K. (2000). Why companies go green: A model of ecological responsiveness. *Academy of Management Journal*, 43, pp. 717-736.
- Barker, J. R. (1993). Tightening the iron cage: Concertive control in self-managing teams. *Administrative Science Quarterly*, 38, pp. 408-437.
- Barley, S. R. (1986). Technology as an occasion for structuring: Evidence from observations of CT scanners and the social order of radiology departments. *Administrative Science Quarterly*, 31, pp. 78-108.
- Barley, S. R. (1990). The alignment of technology and structure through roles and networks. *Administrative Science Quarterly*, 35, pp. 61-103.
- Barley, S. R. (1996). Technicians in the workplace: Ethnographic evidence for bringing work into organization studies. *Administrative Science Quarterly*, 41, pp. 404-441.
- Bate, P. (1984). The impact of organizational culture on approaches to organizational problem-solving. *Organization Studies*, 5, pp. 43-66.
- Benschop, Y., & Doorewaard, H. (1998). Covered by equality: The gender subtext of organizations. *Organization Studies*, 19, pp. 787-805.
- Berkeley Thomas, A. (1982). Inside story: Managing boundaries. *Organization Studies*, 3, pp. 183-188.
- Besser, T. L. (1995). Rewards and organizational goal achievement: A case study of Toyota Motor Manufacturing in Kentucky. *Journal of Management Studies*, 32, pp. 383-399.
- Beyer, J. M., & Trice, H. M. (1984). A field study of the use and perceived effects of discipline in controlling work performance. *Academy of Management Journal*, 27, pp. 743-764.
- Bigley, G. A., & Roberts, K. H. (2001). The incident command system: High-reliability organizing for complex and volatile task environments. *Academy of Management Journal*, 44, pp. 1281-1290.

- Bloomfield, B. P., & Danieli, A. (1995). The role of management consultants in the development of information technology: The indissoluble nature of socio-political and technical skills. *Journal of Management Studies*, 32, pp. 23-46.
- Blumberg, M. (1980). Job switching in autonomous work groups: An exploratory study in a Pennsylvania coal mine. *Academy of Management Journal*, 23, pp. 287-306.
- Blunt, P. (1992). East Africa strikes back – A rejoinder to ‘inside East Africa, outside the research culture’. *Organization Studies*, 13, pp. 119-120.
- Boddy, D., Macbeth, D., & Wagner, B. (2000). Implementing collaboration between organizations: An empirical study of supply chain partnering. *Journal of Management Studies*, 37, pp. 1003-1017.
- Boisot, M., & Liang, X. G. (1992). The nature of managerial work in the Chinese enterprise reforms. A study of six directors. *Organization Studies*, 13, pp. 161-184.
- Boje, D. M. (1991). The storytelling organization: A study of story performance in an office-supply firm. *Administrative Science Quarterly*, 36, pp. 106-126.
- Borch, O. J. & Arthur, M. B. (1995). Strategic networks among small firms: Implications for strategy research methodology. *Journal of Management Studies*, 32, pp. 419-441.
- Boyce, M. E. (1995). Collective centring and collective sense-making in the stories and storytelling of one organization. *Organization Studies*, 16, pp. 107-137.
- Brackler, F. H. M., & Brown, C. A. (1983). Qualitative research and paradigms of practice. *Journal of Management Studies*, 20, pp. 349-365.
- Bradach, J. L. (1997). Using the plural form in the management of restaurant chains. *Administrative Science Quarterly*, 42, pp. 276-303.
- Brocklehurst, M. (2001). Power, identity and new technology homework: Implications for ‘new forms’ of organizing. *Organization Studies*, 22, pp. 445-466.
- Brown, A. D. (1994). Politics, symbolic action and myth making in pursuit of legitimacy. *Organization Studies*, 15, pp. 861-878.

- Brown, A. D. (1995). Managing understandings: Politics, symbolism, niche marketing and the quest for legitimacy in IT implementation. *Organization Studies*, 15, pp. 951-969.
- Brown, A. D., & Jones, M. R. (1998). Doomed to failure: Narratives of inevitability and conspiracy in a failed IS project. *Organization Studies*, 19, pp. 73-88.
- Brown, M. H. (1990). Women's centres: Relationships between values and action. *Journal of Management Studies*, 27, pp. 619-635.
- Brown, A. D. (1998). Narrative, politics and legitimacy in an IT implementation. *Journal of Management Studies*, 35, pp. 35-58.
- Browner, C. H., & Kubarski, K. (1991). The paradoxical control of American clerks. *Organization Studies*, 12, pp. 233-250.
- Buchanan, D. A., & Bessant, J. (1985). Failure, uncertainty and control: The role of operators in a computer integrated production system. *Journal of Management Studies*, 22, pp. 292-308.
- Burgelman, R. A. (1983). A process model of internal corporate venturing in the diversified major firm. *Administrative Science Quarterly*, 28, pp. 223-244.
- Burgoyne, J. G., & Hodgson, V. E. (1983). Natural learning and managerial action: A phenomenological study in the field setting. *Journal of Management Studies*, 20, pp. 387-399.
- Butler, R. (1997). Stories and experiments in social inquiry. *Organization Studies*, 18, pp. 927-948.
- Callaghan, G., & Thompson, P. (2002). 'We recruit attitude': The selection and shaping of routine call centre labour. *Journal of Management Studies*, 39, pp. 233-254.
- Callahan, J. L. (2002). Masking the need for cultural change: The effects of emotion structuration. *Organization Studies*, 23, pp. 281-297.
- Calori, R. (2000). Ordinary theorists in mixed industries. *Organization Studies*, 21, pp. 1031-1057.
- Case, P. (1999). Remember re-engineering? The rhetorical appeal of a managerial salvation device. *Journal of Management Studies*, 36, pp. 419-441.
- Cassell, C., & Symon, G. (1998). Quiet Revolutions and radical transformations: A comment on H. Peter Dachler. *Organization Studies*, 19, pp. 1039-1043.

- Chua, W-F., & Clegg, S. (1989). Contradictory couplings: Professional ideology in the organizational locales of nurse training. *Journal of Management Studies*, 26, pp. 103-127.
- Clegg, S. R. (1987). The language of power and the power of language. *Organization Studies*, 8, pp. 61-70.
- Clegg, S. R., Pitsis, T. S., Rura-Polley, T., & Marosszeky, M. (2002). Governmentality matters: Designing an alliance culture of inter-organizational collaboration for managing projects. *Organization Studies*, 23, pp. 317-337.
- Collinson, D. L. (1988). 'Engineering humour': Masculinity, joking and conflict in shop-floor relations. *Organization Studies*, 9, pp. 181-199.
- Collinson, D. L. (1999). 'Surviving the rigs': Safety and surveillance on North Sea oil installations. *Organization Studies*, 20, pp. 579-600.
- Cooper, D. J., Hinings, B., Greenwood, R., & Brown, J. L. (1996). Sedimentation and transformation in organizational change: The case of Canadian law firms. *Organization Studies*, 17, pp. 623-647.
- Covaleski, M. A., Dirsmith, M. W., Heian, J. B., & Samuel, S. (1998). The calculated and the avowed: Techniques of discipline and struggles over identity in big six public accounting firms. *Administrative Science Quarterly*, 43, pp. 293-327.
- Cray, D., Mallory, G. R., Butler, R. J., Hickson, D. J., & Wilson, D. C. (1988). Sporadic, fluid and constricted processes: Three types of strategic decision making in organizations. *Journal of Management Studies*, 25, pp. 13-39.
- Cyr, D. J., & Schneider, S. C. (1996). Implications for learning: Human Resource management in East-West joint ventures. *Organization Studies*, 17, pp. 207-226.
- Czarniawska-Joerges, B. (1989). The wonderland of public administration reforms. *Organization Studies*, 10, pp. 531-548.
- d'Iribarne, P. (1994). The honour principle in the bureaucratic phenomenon. *Organization Studies*, 15, pp. 81-97.
- Dachler, H. P. (1997). Does the distinction between qualitative and quantitative methods make sense? *Organization Studies*, 18, pp. 709-724.

- Das, T. H. (1983). Qualitative research in organizational behavior. *Journal of Management Studies*, 20, pp. 301-314.
- Dawson, P., & McLoughlin, I. (1986). Computer technology and the redefinition of supervision: A study of the effects of computerization on railway freight supervisors. *Journal of Management Studies*, 23, pp. 116-132.
- Dedoussis, V. (1995). Simply a question of cultural barriers? The search for new perspectives in the transfer of Japanese management practices. *Journal of Management Studies*, 32, pp. 731-745.
- Delbridge, R. (1995). Surviving JIT: Control and resistance in a Japanese transplant. *Journal of Management Studies*, 32, pp. 803-817.
- Denis, J-L., Lamothe, L., & Langley, A. (2001). The dynamics of collective leadership and strategic change in pluralistic organizations. *Academy of Management Journal*, 44, pp. 809-837.
- Denison, D. R., Hart, S. L., & Kahn, J. A. (1996). From chimneys to cross-functional teams: Developing and validating a diagnostic model. *Academy of Management Journal*, 39, pp. 1005-1023.
- Derong, C., & Faure, G. O. (1995). When Chinese companies negotiate with their government. *Organization Studies*, 16, pp. 27-54.
- Diamond, M. A. (1985). Psychological dimensions of personal responsibility for public management: An object relations approach. *Journal of Management Studies*, 22, pp. 649-667.
- DiBella, A. J., Nevis, E. C., & Gould, J. M. (1996). Understanding organizational learning capability. *Journal of Management Studies*, 33, pp. 361-379.
- Drummond, H. (1994). Too little too late: A case study of escalation in decision making. *Organization Studies*, 15, pp. 591-607.
- Dubois, P. (1981). Workers control over the organization of work: French and English maintenance workers in mass production industry. *Organization Studies*, 2, pp. 347-360.
- Dutton, J. E., & Dukerich, J. M. (1991). Keeping an eye on the mirror: Image and identity in organizational adaptation. *Academy of Management Journal*, 34, pp. 517-554.
- Easterby-Smith, M., & Malina, D. (1999). Cross-cultural collaborative research: Toward reflexivity. *Academy of Management Journal*, 42, pp. 76-86.

- Eden, C., & Huxham, C. (2001). The negotiation of purpose in multi-organizational collaborative groups. *Journal of Management Studies*, 38, pp. 373-391.
- Edwards, P., Collinson, M., & Rees, C. (1998). The determinants of employee responses to Total Quality Management: Six case studies. *Organization Studies*, 19, pp. 449-475.
- Elg, U., & Johansson, U. (1997). Decision making in inter-firm networks as a political process. *Organization Studies*, 18, pp. 361-384.
- Elsbach, K. D., & Kramer, R. M. (2003). Assessing creativity in Hollywood pitch meetings: Evidence for a dual-process model of creativity judgments. *Academy of Management Journal*, 46, pp. 283-301.
- Elsbach, K. D., & Sutton, R. I. (1992). Acquiring organizational legitimacy through illegitimate actions: A marriage of institutional and impression management theories. *Academy of Management Journal*, 35, pp. 699-736.
- Ely, R. J., & Thomas, D. A. (2001). Cultural diversity at work: The effects of diversity perspectives on work group processes and outcomes. *Administrative Science Quarterly*, 46, pp. 229-273
- Engwall, L. (1983). Research note: Linguistic analysis of an open-ended questionnaire in an organizational study. *Organization Studies*, 4, pp. 261-270.
- Erbès-Seguin, S. (1981). Economic and institutional conditions for successful employee action: Ten cases in the French textile industry. *Organization Studies*, 2, pp. 73-93.
- Fairhurst, E. (1983). Organizational rules and the accomplishment of nursing work on geriatric wards. *Journal of Management Studies*, 20, pp. 315-332.
- Feldman, S. P. (1986). Management in context: An essay on the relevance of culture to the understanding of organizational change. *Journal of Management Studies*, 23, pp. 587-607.
- Feldman, S. P. (1989). The broken wheel: The inseparability of autonomy and control in innovation within organizations. *Journal of Management Studies*, 26, pp. 83-102.
- Feldman, S. P. (1998). Playing with the pieces: Deconstruction and the loss of moral culture. *Journal of Management Studies*, 35, pp. 59-79.

- Fine, G. A. (1996). Justifying work: Occupational rhetorics as resources in restaurant kitchen. *Administrative Science Quarterly*, 41, pp. 90-115.
- Fineman, S. (1998). Street-level bureaucrats and the social construction of environmental control. *Organization Studies*, 19, pp. 953-974.
- Fineman, S., & Mangham, I. (1983). Data, meanings and creativity: A preface. *Journal of Management Studies*, 20, pp. 295-300.
- Finlay, W. (1987). Industrial relations and firm behavior: Informal labor practices in the West Coast Longshore industry. *Administrative Science Quarterly*, 32, pp. 49-67.
- Forray, J. M., & Woodilla, J. (2002). Temporal spans in talk: Doing consistency to construct fair organization. *Organization Studies*, 23, pp. 899-916.
- Fortado, B. (1998). Interpreting nicknames: A micropolitical portal. *Journal of Management Studies*, 35, pp. 13-34.
- Fox-Wolfgramm, S. J., Boal, K. B., & Hunt, J. G. (1998). Organizational adaptation to institutional change: A comparative study of first-order change in prospector and defender banks. *Administrative Science Quarterly*, 43, pp. 87-126.
- Frenkel, S. J. (2001). Globalization, athletic footwear commodity chains and employment relations in China. *Organization Studies*, 22, pp. 531-562.
- Fryxell, G. E. (1992). Inside story: Inside East India, outside the research culture. *Organization Studies*, 13, pp. 11-117.
- Fryxell, G. E. (1992). Perils and pitfalls in cross-cultural evaluation: Thoughtful reflections on Blunt's rejoinder. *Organization Studies*, 13, pp. 461-464.
- Galunic, D. C., & Eisenhardt, K. M. (2001). Architectural innovations and modular corporate forms. *Academy of Management Journal*, 44, pp. 1229-1249.
- Gargiulo, M. (1993). Two-step leverage: Managing constraint in organizational politics. *Administrative Science Quarterly*, 38, pp. 1-19.
- George, R., & Clegg, S. R. (1997). An inside story: Tales from the field – Doing organizational research in a state of insecurity. *Organization Studies*, 18, pp. 1015-1023.
- Gephart, R. P. (1993). The textual approach: Risk and blame in disaster sensemaking. *Academy of Management Journal*, 36, pp. 1465-1514.

- Geppert, M. (1996). Paths of managerial learning in the East German context. *Organization Studies*, 17, pp. 249-268.
- Gersick, C. J. G. (1988). Time and transition in work teams: Toward a new model of group development. *Academy of Management Journal*, 31, pp. 9-41.
- Gherardi, S., & Nicolini, D. (2002). Learning in a constellation of interconnected practices: Canon or dissonance. *Journal of Management Studies*, 39, pp. 419-436.
- Gladstein Ancona, D. (1990). Outward bound: Strategies for team survival in an organization. *Academy of Management Journal*, 33, pp. 334-365.
- Golden, K. A. (1992). The individual and organizational culture: Strategies for action in highly-ordered contexts. *Journal of Management Studies*, 29, pp. 1-21.
- Golding, D. (1986). Inside story: On becoming a manager. *Organization Studies*, 7, pp. 193-198.
- Gosseling, R. (1985). Probing into task interdependencies: The case of physicians in a teaching hospital. *Journal of Management Studies*, 22, pp. 466-497
- Gregory, G. (1987). Barriers to change in a Quango. *Organization Studies*, 8, pp. 71-82.
- Gronn, P. C. (1985). Committee talk: Negotiating 'personnel development' at a training college. *Journal of Management Studies*, 22, pp. 245-268.
- Gulowsen, J. (1985). Hearocracy: The deterioration of democracy in a Norwegian trade union. *Organization Studies*, 6, pp. 349-365.
- Hales, C., & Tamangani, Z. (1996). An investigation of the relationship between organizational structure, managerial role expectations and managers' work activities. *Journal of Management Studies*, 33, pp. 731-756.
- Hargadon, A., & Sutton, R. I. (1997). Technology brokering and innovation in a product development firm. *Administrative Science Quarterly*, 42, pp. 716-749.
- Harris, L. C., & Ogbonna, E. (2003). The organization of marketing: A study of decentralized, develop and dispersed marketing activity. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 483-512.

- Harris, L. C. (2002). The emotional labour of barristers: An exploration of emotional labour by status professionals. *Journal of Management Studies*, 39, pp. 553-584.
- Hassard, J. (1991). Multiple paradigms and organizational analysis: A case study. *Organization Studies*, 12, pp. 275-299.
- Hassard, J. (1999). Pop culture magicians seek honest-grappler-after-truth for marginal discussion. *Organization Studies*, 20, pp. 561-578.
- Hatch, M. J., & Ehrlich, S. B. (1993). Spontaneous humour as an indicator of paradox and ambiguity in organizations. *Organization Studies*, 14, pp. 505-526.
- Heracleous, L., & Barrett, M. (2001). Organizational change as discourse: Communications actions and deep structures in the context of information technology implementation. *Academy of Management Journal*, 44, pp. 755-778.
- Hinings, C. R., Brown, J. L., & Greenwood, R. (1991). Change in an autonomous professional organization. *Journal of Management Studies*, 28, pp. 375-393.
- Hodgkinson, G. P., & Wright, G. (2002). Confronting strategic inertia in a top management team: Learning from failure. *Organization Studies*, 23, pp. 949-977.
- Holmer-Nadesan, M. (1996). Organizational identity and space of action. *Organization Studies*, 17, pp. 49-81.
- Hult, M., & Lennung, S-A. (1980). Towards a definition of action research: A note and bibliography. *Journal of Management Studies*, 1, pp. 241-250.
- Human, S. E., & Provan, K. G. (1997). An emergent theory of structure and outcomes in small-firm strategic manufacturing networks. *Academy of Management Journal*, 40, pp. 368-403.
- Humphreys, M., & Brown, A. D. (2002). Dress and identity: A Turkish case study. *Journal of Management Studies*, 39, pp. 927-952.
- Huxam, C., & Vangen, S. (2000). Leadership in the shaping and implementation of collaboration agendas: How things happen in a (not quite) joined-up world. *Academy of Management Journal*, 43, pp. 1159-1175.

- Huy, Q. N. (2002). Emotional balancing of organizational continuity and radical change: The contribution of middle managers. *Administrative Science Quarterly*, 47, pp. 31-69.
- Jarzabkowski, P. (2002). Top teams and strategy in a UK university. *Journal of Management Studies*, 39, pp. 355-381.
- Jarzabkowski, P. (2003). Strategic practices: An activity theory perspective on continuity and change. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 23-55.
- Jeffcutt, P. (1994). From interpretation to representation in organizational analysis: Postmodernism, ethnography and organizational symbolism. *Organization Studies*, 15, pp. 241-274.
- Jeffcutt, P. (1994). The interpretation of organization: A contemporary analysis and critique. *Journal of Management Studies*, 31, pp. 225-250.
- Johnson, P., & Duberly, J. (2003). Reflexivity in management research. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 1279-1303.
- Kahn, W. A. (1990). Psychological conditions of personal engagement and disengagement at work. *Academy of Management Journal*, 33, pp. 692-724.
- Kahn, W. A. (1993). Caring for the caregivers: Patterns of organizational caregiving. *Administrative Science Quarterly*, 38, pp. 539-563.
- Kärreman, D., & Alvesson, M. (2001). Making newsmakers: Conversational identity at work. *Organization Studies*, 22, pp. 59-89.
- Kerfoot, D., & Knights, D. (1992). Planning for personnel? – Human Resource Management reconsidered. *Journal of Management Studies*, 29, pp. 651-668.
- Kets de Vries, M. F. R., & Miller, D. (1987). Interpreting organizational texts. *Journal of Management Studies*, 24, pp. 233-247.
- Kirmeyer, S. L., & Lin, T-R. (1987). Social support: Its relationship to observed communication with peers and superiors. *Academy of Management Journal*, 30, pp. 136-151.
- Kisfalvi, V. (2000). The threat of failure, the preils of success and CEO character: Sources of strategic persistence. *Organization Studies*, 21, pp. 611-639.
- Kmetz, J. L. (1984). An information-processing study of a complex workflow in aircraft electronics repair. *Administrative Science Quarterly*, 29, pp. 255-280.

- Knights, D., & McCabe, D. (1997). 'How would you measure something like that?': Quality in a retail bank. *Journal of Management Studies*, 34, pp. 371-388.
- Knights, D., & McCabe, D. (1998). 'What happens when the phone goes wild?': Staff, stress and spaces for escape in a BPR telephone banking work regime. *Journal of Management Studies*, 35, pp. 163-194.
- Knights, D., & McCabe, D. (1999). 'Are there no limits to authority?': TQM and organizational power. *Organization Studies*, 20, pp. 197-224.
- Knights, D., & Murray, F. (1992). Politics and pain in managing information technology: A case study from insurance. *Organization Studies*, 13, pp. 211-228.
- Knights, D., & Roberts, J. (1982). The power of organization or the organization of power? *Organization Studies*, 3, pp. 47-63.
- Kruger, M. P., & Barnes, L. B. (1992). Organizational decision-making as hierarchical levels of drama. *Journal of Management Studies*, 29, pp. 439-457.
- Langley, A. (1990). Patterns in the use of formal analysis in strategic decisions. *Organization Studies*, 11, pp. 17-45.
- Lanzara, G. F., & Patriotta, G. (2001). Technology and the courtroom: An inquiry into knowledge making in organizations. *Journal of Management Studies*, 38, pp. 943-871.
- Larson, A. (1992). Networks dyads in entrepreneurial settings: A study of the governance of exchange relationships. *Administrative Science Quarterly*, 37, pp. 76-104.
- Laurila, J., & Lilja, K. (2002). The dominance of firm-level competitive pressures over functional-level institutional pressures: The case of the Finnish-based forest industry firms. *Organization Studies*, 23, pp. 571-597.
- Leroy, F., & Ramanantsoa, B. (1997). The cognitive and behavioural dimensions of organizational learning in a merger: An empirical study. *Journal of Management Studies*, 34, pp. 871-894.
- Long, R. J. (1980). Job attitudes and organizational performance under employee ownership. *Academy of Management Journal*, 23, pp. 726-737.

- Lowe, J., Morris, J., & Wilkinson, B. (2000). British factory, Japanese factory and Mexican factory: An international comparison of front-line management and supervision. *Journal of Management Studies*, 37, pp. 541-562.
- Lund, R. (1980). Indirect participation, influence, and power: Some Danish experiences. *Organization Studies*, 1, pp. 147-160.
- Maitilis, S., & Lawrence, T. B. (2003). Orchestral manoeuvres in the dark: Understanding failure in organizational strategizing. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 109-139.
- Marsden, R. (1993). The politics of organizational analysis. *Organization Studies*, 14, pp. 93-124.
- Marsh, R. M., & Mannari, H. (1980). Technological implications theory: a Japanese test. *Organization Studies*, 1, pp. 161-183.
- Martin, J., Knopoff, K., & Beckman, C. (1998). An alternative to bureaucratic impersonality and emotional labor: Bounded emotionality at The Body Shop. *Administrative Science Quarterly*, 43, pp. 429-469.
- Martinko, M. J., & Gardner, W. L. (1990). Structured observation of managerial work: A replication and synthesis. *Journal of Management Studies*, 27, pp. 329-357.
- McGivern, C. (1983). Some facets of the relationship between consultants and clients in organizations. *Journal of Management Studies*, 20, pp. 367-386.
- McKay, R. B. (2001). Organizational responses to an environmental Bill of Rights. *Organization Studies*, 22, pp. 625-658.
- Meyer, A. D. (1982). Adapting to environmental jolts. *Administrative Science Quarterly*, 27, pp. 515-537.
- Meyerson, D. E. (1994). Interpretations of stress in institutions: The cultural production of ambiguity and burnout. *Administrative Science Quarterly*, 39, pp. 628-653.
- Miner, A. S., Bassoff, P., & Moorman, C. (2001). Organizational improvisation and learning: A field study. *Administrative Science Quarterly*, 46, pp. 304-337.
- Mouly, V. S., & Sankaran, J. K. (1997). On the study of settings marked by severe superior-subordinate conflict. *Organization Studies*, 18, pp. 175-192.

- Mueller, F., Harvey, C., & Howort, C. (2003). The contestation of archetypes: Negotiating scripts in a UK hospital trust board. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 1971-1995.
- Munro, R. (1999). The cultural performance of control. *Organization Studies*, 20, pp. 619-640.
- Nelsen, B. J., & Barley, S. R. (1997). For love or money? Commodification and the construction of an occupational mandate. *Administrative Science Quarterly*, 42, pp. 619-653.
- Noble, F., & Newman, M. (1993). Integrated system, autonomous departments: Organizational invalidity and system change in a university. *Journal of Management Studies*, 30, pp. 195-219.
- Noon, M., Jenkins, S., & Martinez Lucio, M. (2000). Fads, techniques and control: The competing agendas of TPM and TECEX at the Royal Mail (UK). *Journal of Management Studies*, 37, pp. 499-520.
- Oakes, L. S., Townley, B., & Cooper, D. J. (1998). Business planning as pedagogy: language and control in a changing institutional field. *Administrative Science Quarterly*, 43, pp. 257-292.
- Ogbonna, E., & Harris, L. C. (2002). Organizational culture: A ten year, two-phase study of change in the UK food retailing sector. *Journal of Management Studies*, 39, pp. 673-706.
- Ogbonna, E., & Wilkinson, B. (2003). The false promise of organizational culture change: A case study of middle managers in grocery retailing. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 1151-1178.
- Olivera, F. (2000). Memory systems in organizations: An empirical investigation of mechanisms for knowledge collection, storage and access. *Journal of Management Studies*, 37, pp. 811-832.
- Patriotta, G. (2003). Sensemaking on the shop floor: Narratives of knowledge in organizations. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 349-373.
- Pearce, J. L., Stevenson, W. B., & Perry, J. L. (1985). Managerial compensation based on organizational performance: A time series analysis of the effects of merit pay. *Academy of Management Journal*, 28, pp. 261-278.
- Pentland, B. T. (1992). Organizing moves in software support hotlines. *Administrative Science Quarterly*, 37, pp. 527-548.

- Perlow, L. A. (1998). Boundary control: The social ordering of work and family time in a high-tech corporation. *Administrative Science Quarterly*, 43, pp. 326-357.
- Perlow, L. A. (1999). The time famine: Toward a sociology of work time. *Administrative Science Quarterly*, 44, pp. 57-81.
- Perlow, L. A., Okhuysen, G. A., & Repenning, N. P. (2002). The speed trap: Exploring the relationship between decision making and temporal context. *Academy of Management Journal*, 45, pp. 931-955.
- Peterson, M. F., & Meckler, M. R. (2001). Cuban-American entrepreneurs: Chance, complexity and chaos. *Organization Studies*, 22, pp. 31-57.
- Pichault, F. (1995). The management of politics in technically related organizational change. *Organization Studies*, 16, pp. 449-476.
- Pinfield, L. T. (1986). A field evaluation of perspectives on organizational decision making. *Administrative Science Quarterly*, 31, pp. 365-388.
- Prasad, P. (1993). Symbolic processes in the implementation of technological change: A symbolic interactionist study of work computerization. *Academy of Management Journal*, 36, pp. 1400-1429.
- Pratt, M. G. (2000). The good, the bad, and the ambivalent: Managing identification among Amway distributors. *Administrative Science Quarterly*, 45, pp. 456-493.
- Pratt, M. G., & Rafaeli, A. (1997). Organizational dress as a symbol of multilayered social identities. *Academy of Management Journal*, 40, pp. 862-898.
- Pratt, M. G., & Rosa, J. A. (2003). Transforming work-family conflict into commitment in network marketing organizations. *Academy of Management Journal*, 46, pp. 395-418.
- Pugh, S. D. (2001). Service with a smile: Emotional contagion in the service encounter. *Academy of Management Journal*, 44, pp. 1018-1027.
- Rafaeli, A. (1989). When cashiers meet customers: An analysis of the role of supermarket cashiers. *Academy of Management Journal*, 32, pp. 245-273.
- Rafaeli, A. (1997). Navigating by attire: The use of dress by female administrative employees. *Academy of Management Journal*, 40, pp. 9-45.

- Rafaeli, A., & Sutton, R. I. (1990). Busy stores and demanding customers: How do they affect the display of positive emotion? *Academy of Management Journal*, 33, pp. 623-637.
- Rafaeli, A., & Sutton, R. I. (1991). Emotional contrast strategies as means of social influence: Lessons from criminal interrogators and bill collectors. *Academy of Management Journal*, 34, pp. 749-775.
- Ram, M. (1999). Managing consultants in a small firm: A case study. *Journal of Management Studies*, 36, pp. 875-897.
- Ramström, D. (1980). Inside story: The sauna bath. *Organization Studies*, 1, pp. 185-191.
- Regnér, P. (2003). Strategy creation in the periphery: Inductive versus deductive strategy making. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 57-82.
- Ritti, R. R., & Silver, J. H. (1986). Early processes of institutionalization: The dramaturgy of exchange in interorganizational relations. *Administrative Science Quarterly*, 31, pp. 25-42.
- Roberts, J. (1984). The moral character of management practice. *Journal of Management Studies*, 21, pp. 287-302.
- Robertson, M., & Swan, J. (2003). 'Control – What control?' Culture and ambiguity within a knowledge intensive firm. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 831-858.
- Romano, C. A. (1990). Identifying factors which influence product innovation: A case study approach. *Journal of Management Studies*, 27, pp. 75-95.
- Rosen, M. (1988). You asked for it: Christmas at the bosses' expense. *Journal of Management Studies*, 25, pp. 463-480.
- Rosen, M. (1991). Coming to terms with the field: Understanding and doing organizational ethnography. *Journal of Management Studies*, 28, pp. 1-24.
- Sackmann, S. A. (1992). Culture and subcultures: An analysis of organizational knowledge. *Administrative Science Quarterly*, 37, pp. 140-161.
- Samra-Fredericks, D. (2003). Strategizing as lived experience and strategists' everyday efforts to shape strategic direction. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 141-174.
- Sandberg, J. (2000). Understanding human competence at work: An interpretative approach. *Academy of Management Journal*, 43, pp. 9-25.

- Scherer, A. G., & Steinmann, H. (1999). Some remarks on the problem of incommensurability in organization studies. *Organization Studies*, 20, pp. 519-544.
- Schreuder, H. (1994). The tie-pology. *Organization Studies*, 15, pp. 609-618.
- Schroeder, D. M., Congden, S. W., & Gopinath, C. (1995). Linking competitive strategy and manufacturing process technology. *Journal of Management Studies*, 32, pp. 163-189.
- Schultz, M. (1991). Transitions between symbolic domains in organizations. *Organization Studies*, 12, pp. 489-506.
- Schwartz, H. S. (1993). Deconstructing my car at the Detroit airport. *Organization Studies*, 14, pp. 279-281.
- Shah, P. P. (2000). Network destruction: The structural implications of downsizing. *Academy of Management Journal*, 43, pp. 101-112.
- Smith, D., & Nichol, R. T. (1981). Change, standardization and contingency theory. *Journal of Management Studies*, 18, pp. 73-88.
- Smith, K. K. (1989). The movement of conflict in organizations: The joint dynamics of splitting and triangulation. *Administrative Science Quarterly*, 34, pp. 1-20.
- Sorge, A. (1992). Inside story: Decision-making inside a CNRS commission. *Organization Studies*, 13, pp. 453-459.
- Starbuck, W. H. (1992). Learning by knowledge-intensive firms. *Journal of Management Studies*, 29, pp. 713-740.
- Stewart, R. (1991). Chairmen and chief executives: An exploration of their relationship. *Journal of Management Studies*, 28, pp. 511-527.
- Storey, J. (1987). The management of new office technology: Choice, control and social structure in the insurance industry. *Journal of Management Studies*, 24, pp. 43-62.
- Sturdy, A., & Fleming, P. (2003). Talk as technique – A critique of the words and deeds distinction in the diffusion of customer service cultures in call centres. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 753-773.
- Sturdy, A., & Gabriel, Y. (2000). Missionaries, mercenaries or car salesmen? MBA teaching in Malaysia. *Journal of Management Studies*, 37, pp. 979-1002.

- Sunesson, S. (1985). Outside the goal paradigm: Power and structured patterns of non-rationality. *Organization Studies*, 6, pp. 229-246.
- Sutton, R. I. (1991). Maintaining norms about expressed emotions: The case of bill collectors. *Administrative Science Quarterly*, 36, pp. 245-268.
- Sutton, R. I., & Callahan A. L. (1987). The stigma of bankruptcy: Spoiled organizational image and its management. *Academy of Management Journal*, 30, pp. 405-436.
- Sutton, R. I., & Hargadon A. (1996). Brainstorming groups in context: Effectiveness in a product design firm. *Administrative Science Quarterly*, 41, pp. 685-718.
- Sutton, R. I., & Rafaeli, A. (1988). Untangling the relationship between displayed emotions and organizational sales: The case of convenience stores. *Academy of Management Journal*, 31, pp. 461-487.
- Tayeb, M. (1991). Inside story: The sufferings and joys of doctoral research. *Organization Studies*, 12, pp. 301-304.
- Thomas, A. B., & Al-Maskati, H. (1997). Contextual influences on thinking in organizations: Learner and tutor orientations to organizational learning. *Journal of Management Studies*, 34, pp. 851-870.
- Thomas, J. B., & Trevino, L. K. (1993). Information processing in strategic alliance building: A multiple-case approach. *Journal of Management Studies*, 30, pp. 779-814.
- Torrington, D., & Weightman, J. (1989). The management of secondary schools. *Journal of Management Studies*, 26, pp. 519-530.
- Townley, B. (1997). The institutional logic of performance appraisal. *Organization Studies*, 18, pp. 261-285.
- Townley, B. (2002). The role of competing rationalities in institutional change. *Academy of Management Journal*, 45, pp. 163-179.
- Tsang, E. W. K. (1998). Inside story: Mind your identity when conducting cross-national research. *Organization Studies*, 19, pp. 511-515.
- Tsoukas, H., & Vladimirou, E. (2001). What is organizational knowledge? *Journal of Management Studies*, 38, pp. 973-993.
- Turner, B. A. (1983). The use of grounded theory for the qualitative analysis of organizational behaviour. *Journal of Management Studies*, 20, pp. 333-348.

- Ursell, G., Nicholson, N., & Blyton, P. (1981). Processes of decision making in a trade-union branch. *Organization Studies*, 2, pp. 45-72.
- Uzzi, B. (1997). Social structure and competition in interfirm networks: The paradox of embeddedness. *Administrative Science Quarterly*, 42, pp. 35-67.
- Vaara, E. (2003). Post-acquisition integration as sensemaking: glimpses of ambiguity, confusion, hypocrisy, and politicization. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 859-894.
- Valentin, E. K. (1994). Anatomy of a fatal business strategy. *Journal of Management Studies*, 31, pp. 359-382.
- Warhurst, C. (1998). Recognizing the possible: The organization and control of a socialist labor process. *Administrative Science Quarterly*, 43, pp. 470-497.
- Watson, T. J. (2003). Strategists and strategy-making: Strategic exchange and the shaping of individual lives and organizational futures. *Journal of Management Studies*, 40, pp. 1305-1323.
- Watson, T., & Watson, D. (1999). Human resourcing in practice: Managing employment issues in the university. *Journal of Management Studies*, 36, pp. 483-504.
- Weaver, G. R., & Gioia, D. A. (1994). Paradigms lost: Incommensurability vs structurationist inquiry. *Organization Studies*, 15, pp. 565-590.
- Webster, J., & Hackley, P. (1997). Teaching effectiveness in technology-mediated distance learning. *Academy of Management Journal*, 40, pp. 1282-1309.
- Westlander, G. (1984). Equality of the sexes in an organizational perspective: A Swedish experiment. *Organization Studies*, 5, pp. 243-259.
- Whipp, R., Rosenfeld, R., & Pettigrew, A. (1989). Culture and competitiveness: Evidence from two mature UK industries. *Journal of Management Studies*, 26, pp. 561-585.
- Whiteman, G., & Cooper, W. H. (2000). Ecological embeddedness. *Academy of Management Journal*, 43, pp. 1265-1282.
- Wiewel, W., & Hunter, A. (1985). The interorganizational network as a resource: A comparative case study on organizational genesis. *Administrative Science Quarterly*, 30, pp. 482-496.

- Wilkinson, A., Godfrey, G., & Marchington, M. (1997). Bouquets, brickbats and blinkers: Total Quality Management and employee involvement in practice. *Organization Studies*, 18, pp. 799-819.
- Filby, I., & Willmott, H. (1988). Ideologies and contradictions in a Public Relations department: The seduction and impotence of living myth. *Organization Studies*, 9, pp. 335-349.
- Wilson, D. C. (1982). Electricity and resistance: A case study of innovation and politics. *Organization Studies*, 3, pp. 119-140.
- Yakura, E. K. (2002). Charting time: timelines as temporal boundary objects. *Academy of Management Journal*, 45, pp. 956-970.
- Yancey Martin, P. (1984). Research note: Trade unions, conflict, and the nature of work in residential service organizations. *Organization Studies*, 5, pp. 169-185.
- Yeuk-Hui May, T., Korczynski, M., & Frenkel, S. J. (2002). Organizational and occupational commitment: Knowledge workers in large corporations. *Journal of Management Studies*, 39, pp. 775-801.
- Young, E. (1989). On the naming of the rose: Interests and multiple meanings as elements of organizational culture. *Organization Studies*, 10, pp. 187-206.
- Zbaracki, M. J. (1998). The rhetoric and reality of Total Quality Management. *Administrative Science Quarterly*, 43, pp. 602-636.
- Zilber, T. B. (2002). Institutionalization as an interplay between actions, meanings, and actors: The case of a rape crisis center in Israel. *Academy of Management Journal*, 45, pp. 234-254.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

**Literatuurstudie rond het gebruik van etnografie in empirische studies
verschenen in top managementtijdschriften**

Richting: **master in de toegepaste economische wetenschappen-innovatie en
ondernemerschap**

Jaar: **2014**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de
Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt
behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -,
vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten
verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de
rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat
de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt
door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de
Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de
eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen
wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze
overeenkomst.

Voor akkoord,

Cleynen, Bert

Datum: **3/06/2014**